

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Právní, účetní, daňové aspekty a analýza financování sborů dobrovolných hasičů

Law, Accounting, Tax Aspects and Analysis of Financing of Volunteer Fire Brigades

Student: Ludvík Drapl

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.

Ostrava 2017

Zadání bakalářské práce

Student:

Ludvík Drapl

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6202R049 Účetnictví a daně

Téma:

**Právní, účetní, daňové aspekty a analýza financování sborů
dobrovolných hasičů
Law, Accounting, Tax Aspects and Analysis of Financing of Volunteer
Fire Brigades**

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Význam a charakteristika složek požární ochrany
3. Právní, účetní a daňové aspekty sborů dobrovolných hasičů
4. Analýza financování sborů dobrovolných hasičů
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v praxi*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 288 s. ISBN 978-80-7552-040-1.

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 400 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada Publishing, 2016. 320 s. ISBN 978-80-247-5699-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 05.05.2017

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, kromě přílohy č. 2, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 5. května 2017

.....
Ludvík Drapl

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Význam a charakteristika složek požární ochrany	7
2.1 Integrovaný záchranný systém	7
2.1.1 Vznik a vývoj Integrovaného záchranného systému v České republice	8
2.1.2 Složky Integrovaného záchranného sboru.....	8
2.2 Požární ochrana	11
2.2.1 Kategorizace jednotek požární ochrany	11
2.2.2 Financování jednotek požární ochrany	14
2.3 Složky požární ochrany	14
2.3.1 Hasičský záchranný sbor	14
2.3.2 Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.....	15
2.3.3 Profesionální a dobrovolné jednotky HZS podniků	16
2.3.4 Požární hlídky	17
2.3.5 Sbory dobrovolných hasičů	17
2.4 Zastřešující spolky sborů dobrovolných hasičů	18
2.4.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.....	18
2.4.2 Česká hasičská jednota.....	21
2.4.3 Moravská hasičská jednota.....	21
3. Právní, účetní a daňové aspekty sborů dobrovolných hasičů	22
3.1 Právní aspekty	22
3.1.1 Nevýdělečné organizace.....	22
3.1.2 Právní předpisy hlavního spolku Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.....	24
3.1.3 Členství.....	24
3.1.4 Organizační struktura Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	25
3.1.5 Založení a vznik pobočného spolku	30
3.1.6 Zrušení a zánik pobočného spolku	31

3.2 Účetní aspekty	32
3.2.1 Jednoduché účetnictví	32
3.2.2 Podvojný účetnictví	35
3.3 Daňové aspekty	37
3.3.1 Daň z příjmů	37
3.3.2 Základ daně a položky snižující základ daně	38
3.3.3 Daňové přiznání	39
3.3.4 Daňové výjimky týkající se sborů dobrovolných hasičů	39
4. Analýza financování sborů dobrovolných hasičů	41
4.1 Úvodní otázky	41
4.2 Všeobecné zdroje financování SDH	44
4.3 Financování z vlastní činnosti	46
4.4 Dotace	47
4.5 Reklama a sponzoring	50
4.6 Členské příspěvky	51
4.7 Náklady a výdaje	53
5. Závěr	57
Seznam použité literatury	59
Seznam zkratk	62
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

1. Úvod

Neziskovost a dobrovolnictví jsou v současné době čím dál více vzácnějšími prvky dnešní společnosti. Kdo z nás se nesetkal v životě s otázkou typu: „A co z toho budu mít?“ Je smutné, že lidé čím dál častěji za vším hledají jen peníze a jiné užitky, které by mohli získat pro svůj prospěch. Pocit sounáležitosti, radost z pomoci druhým, možnost seberealizace jsou dle mého názoru mnohdy důležitější než peníze. Právě tyto aspekty může člověku nabídnout nezisková organizace. Bohužel i ony se neobejdou bez finančních prostředků, a to i přes to, že členové těchto organizací zpravidla vykonávají svoji činnost zdarma a ve svém volném čase. Nejčastěji bývají tyto organizace financovány z veřejných rozpočtů. Vystačí si ale pouze s tímto zdrojem financování? Právě tato otázka bude řešena v mé bakalářské práci. Jelikož já sám jsem již 15 let členem sboru dobrovolných hasičů, budu se touto problematikou zabývat v této spádové oblasti neziskových organizací.

Sbory dobrovolných hasičů, jakožto neprofesionální složky, fungují v našem světě již od nepaměti. Velice často vznikaly po velkých požárech a jiných mimořádných událostech, které postihly prakticky každou obec. Občané vnímali vznik této organizace jako nezbytnou potřebu ochrany a prevence. Primární činnost hasičů byla zpočátku zaměřena především na boj s požáry, ochranu života a majetku obyvatel. S příchodem profesionálních jednotek, které tuto hlavní funkci převzaly na sebe, se činnost dobrovolných hasičů změnila a patřičně i rozšířila. Kromě stálého zaměření na preventivní činnost se jejich funkce přesunula i mimo záchranné práce. V dnešní době se sbory dobrovolných hasičů zaměřují na práci s mládeží a výrazně se podílejí na společenském životě v obci, a to po stránce kulturní i sportovní. Čím dál více populárnějším se stává požární sport. Rok od roku se mu začíná věnovat větší počet mladých lidí. Možnou příčinou je, že na venkově nejsou takové příležitosti společenského vyžití jako ve městě. Velice často bývají sbory dobrovolných hasičů jedinou organizací nabízející nějakou zájmovou činnost v obci. Dá se tedy říci, že zásluhou požárního sportu hasičské dobrovolnictví neupadá, či dokonce spíše naopak. Požárnímu sportu se věnují jak dobrovolní, tak i profesionální hasiči a je třeba zdůraznit, že reprezentanti z České republiky patří k těm nejlepším na světě.

Cílem mé bakalářské práce je charakterizovat právní, účetní a daňové aspekty sborů dobrovolných hasičů, jakožto pobočných spolků spadajících pod hlavní spolek Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a následně analyzovat způsoby financování těchto sborů prostřednictvím dotazníkového výzkumu. V práci je použita metoda literární rešerše,

kvantitativní metoda dotazování prostřednictvím online dotazníku vytvořeného v aplikaci Google Formuláře a metoda srovnávání.

Kromě úvodu a závěru je práce rozdělena do tří částí. Ze všeho nejdříve budou charakterizovány jednotlivé složky požární ochrany, což je nezbytně nutné k pochopení faktu, že není hasič jako hasič. Je důležité od sebe rozlišovat hasiče záchranáře, hasiče sportovce nebo třeba hasiče pořadatele nejruznějších kulturních a společenských akcí. Další kapitola práce popisuje právní, účetní a daňové zásady, jimiž se sbory dobrovolných hasičů musí řídit. Poslední kapitola je zaměřena na analýzu financování sborů dobrovolných hasičů. V ní se dozvíme, zda aktivním sborům stačí ke své činnosti finance z veřejných rozpočtů, nebo jestli se sbory musí více samy angažovat, aby zajistily dostatečné množství financí pro bezproblémový chod sboru, plnění svých úkolů a stanovených cílů.

2. Význam a charakteristika složek požární ochrany

Druhá kapitola charakterizuje všechny složky požární ochrany. Tato charakteristika je nezbytná k pochopení faktu, že pod pojmem hasič je třeba si představit více než jen muže bojujícího s ohněm, který tuto činnost vykonává jako své hlavní povolání. Ne všichni hasiči jsou placeni a ne všichni mají stejné úkoly. Ze všeho nejdříve bude představen Integrovaný záchranný systém a následně i jednotlivé složky požární ochrany. Dozvíme se, k čemu slouží, kdo je jejich zřizovatel, kdo a jakým způsobem je financuje. Dále bude objasněn pojem sbor dobrovolných hasičů a budou vysvětleny zásadní rozdíly mezi ním a jednotkou sboru dobrovolných hasičů obce. Konec této kapitoly je zaměřen na zastřešující spolky, pod které jednotlivé sbory dobrovolných hasičů patří a jsou jimi spravovány.

2.1 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS) je efektivní systém spolupráce bezpečnostních složek, týkající se řízení záchranných a likvidačních činností při mimořádných událostech. Mimořádnou událostí se rozumí situace, kdy je potřeba záchranářů, a to při různých nehodách, složitých haváriích nebo živelných pohromách, které ohrožují majetek, životní prostředí, zdraví, či dokonce život. Pokud se na místě zásahu nachází více složek IZS, tak velitelem zásahu je vedoucí té složky, jejíž činnost na místě nehody převládá. Nastane-li případ, kdy na místě zásahu vystupuje více stejných jednotek, velitelem zásahu se stává velitel jednotky, která začala své záchranářské práce provádět jako první. Každá z těchto záchranných složek má rozdílnou pracovní náplň, pravomoc a povinnosti, a proto je nezbytná koordinace jejich postupů. [4]

IZS nemá žádné statutární orgány ani právní osobnost, tudíž není organizací. Jedná se o organizační složku státu a orgán státní správy. Za výjimku a určitou instituci IZS můžeme od roku 2004 považovat operační a informační střediska sloužící pro příjem a distribuci tísňových volání na jednotné evropské číslo 112. Tato centra jsou autonomní součástí hasičských záchranných sborů, která je materiálně i personálně zabezpečují. [4]

Jednoduše řečeno, jedná se tedy o jakýsi systém pravidel spolupráce a koordinace bezpečnostních složek takovým způsobem, aby zkrátka pomohl každý, kdo pomoci může, avšak si nikdo vzájemně nepřekážel a pomoc byla tak co nejefektivnější.

2.1.1 Vznik a vývoj Integrovaného záchranného systému v České republice

Iniciativa ke vzniku IZS přišla v 90. letech minulého století, kdy nastaly velké společenské změny. S rozvojem motorismu začal stoupat logicky i počet dopravních nehod. Dalším důležitým faktorem bylo snížení početního stavu Armády ČR, což znamenalo pokles kapacitní schopnosti pomáhat při velkých živelných pohromách. Bohužel v této době došlo i k zaznamenání prudkého poklesu zájmu o činnosti v tradičních sdruženích jakým je např. sdružení Červeného kříže. To naštěstí neplatí o dobrovolných hasičích. Díky zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který ukládá obci povinnost zřídit jednotku sboru dobrovolných hasičů (dále jen JSDH), zůstali početně nejvýznamnější základnou pro zvládání mimořádných událostí. [11]

Změnilo se i zaměření profesionálních hasičů působících převážně v hasičských záchranných sborech. Dříve byli hasiči spojováni především s likvidací ohně. V současné době tito profesionálové vyjíždí k požárům pouze asi v jedné pětině všech zásahů. Nejvíce hasiče vytěžují tzv. technické zásahy, neboli záchranné práce. [4]

Velice často se ovšem stávalo, že hasiči u těchto výjezdů potřebovali pomoc od různých specialistů, a proto vznikla myšlenka IZS, kterou v roce 1993 podpořil zákon o povinnosti organizovat IZS prostřednictvím havarijních komisí okresů. Tato myšlenka se stala ještě více diskutovanou po katastrofálních povodních v roce 1997, které způsobily velké škody. Přesto až v roce 2000 došlo konečně ke schválení dvou tolik důležitých zákonů. Jedná se o zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému. První zmíněný zákon bude rozebrán později. Druhý jmenovaný zákon pojednává o problematice působnosti, oprávnění a povinnosti všech subjektů při záchranných a likvidačních pracích, ve kterých je nezbytná současná spolupráce dvou a více složek IZS. Tato pravidla musí být dodržována i v tzv. krizovém stavu na území postiženém mimořádnou událostí, jakou může být například válka. [13]

2.1.2 Složky Integrovaného záchranného sboru

IZS tvoří dvě složky, základní a ostatní. Mezi základní složky IZS patří:

1. Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje,
2. Zdravotnická záchranná služba ČR,
3. Policie ČR

Tyto základní složky mají povinnost rychle a nepřetržitě zasahovat, celoplošně pokrýt území celého státu a zároveň musí obsluhovat telefonní linku tísňového volání. To znamená, že pokud má obec zřízenou JSDH, která je začleněna do plošného pokrytí území kraje, je tato jednotka základní složkou IZS.

Systém řeší i plánovitou pomoc ostatních složek IZS. Do této skupiny patří např.:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil - Armáda ČR,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory – Městská policie,
- ostatní záchranné sbory – Báňská záchranná služba,
- orgány ochrany veřejného zdraví – hygienická stanice,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. [4]

Tísňová volání

Tísňová volání jsou bezplatná ve všech státech EU, včetně států jako jsou Norsko, Island, Lichtenštejnsko, Černá Hora či Turecko. Fungují ve všech telefonních sítích nepřetržitě a pro všechny občany. Jedná se o služby státu, který tím zajišťuje ochranu základních lidských práv, konkrétně ochranu života, zdraví a majetku. Jde o nejrozšířenější způsob přivolání pomoci.

Po celé České republice je plošně rozmístěno 14 telefonních center tísňového volání. Tato centra se nacházejí v jednotlivých krajích na hasičských záchranných stanicích, viz Obr. 2.1.

Obr. 2.1 - Rozmístění center tísňového volání v ČR

Zdroj: [21]

O obsluhu záchranných linek se starají vyškolení operátoři, kteří dokáží během hovoru lokalizovat adresu volajícího z pevné linky a přibližně i polohu volajícího z mobilního telefonu. Telefonní centra tísňového volání propojují navzájem základní složky integrovaného záchranného sboru, a to jak hlasově, tak i datově.

Pro představu, v roce 2015 na tísňovou linku bylo přijato přibližně 3 255 000 volání, což znamená, že téměř každých 10 vteřin někdo využil možnost volání na tuto linku. Bohužel je třeba zmínit, že téměř až v 75 % telefonátů se jedná o tzv. „zlomyslná volání“. Do této skupiny telefonátů zahrnujeme omyly, časté dotazy a stížnosti, které nejsou předmětem činností operátorů linky 112, náhodná zmáčknutí tlačítek v kapse, či tzv. „tichá volání“, kdy po dovolání na linku volající mlčí. Posledním a vůbec nejhorším případem zlomyslného volání, jsou ta volání, při nichž dochází k nahlášení události, která vůbec neexistuje, a dochází tak k planým výjezdům složek IZS. Ačkoliv počet těchto zlomyslných volání mírně klesá, tak množství těchto telefonátů je pořád obrovské. Osobě, která tato „zlomyslná volání“ způsobuje úmyslně a opakovaně hrozí pokuta od Českého telekomunikačního úřadu ve výši až 200 000 Kč. [20]

2.2 Požární ochrana

Požární ochrana je v ČR vymezena řadou právních předpisů. Tím nejdůležitějším je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, jehož hlavním účelem je vytvářet podmínky pro ochranu zdraví a života obyvatel, majetku před požáry a při zasahování u živelných pohrom či jiných mimořádných událostí. Zákon upravuje postavení a povinnosti týkající se požární ochrany konkrétním ministerstvům i jiným správním orgánům, fyzickým a právnickým osobám, orgánům státní správy a samosprávy, včetně jednotek požární ochrany. Zákon dále přikazuje osobám počínat si tak, aby nedocházelo k požárům, ohrožování zdraví a života zvířat i lidí, aby pomoc byla poskytována subjektům v nebezpečí, avšak v případech, kdy sami sebe nebo osobu blízkou nevystavíme velkému ohrožení, či nám v tom nebrání žádná jiná důležitá okolnost. [11]

Dá se tedy říci, že požární ochrana se skládá z 2 složek. Tou hlavní je složka represivní, při čemž jednotky požární ochrany a jiné pomocné orgány mají za úkol již vzniklou mimořádnou událost zlikvidovat. Druhou složkou je prevence, která se snaží mimořádné události předpovídat a zároveň předcházet jejich vzniku. [23]

2.2.1 Kategorizace jednotek požární ochrany

Pod pojmem jednotka požární ochrany si představme organizovanou jednotku, která je tvořena požární technikou, věcnými prostředky požární ochrany a především odborně vyškolenými osobami - hasiči.

Jednotky požární ochrany byly vytvořeny z důvodu plošného pokrytí a zabezpečení celého území České republiky tak, aby se pomoc na místo zásahu dostala vždy včas a v dostatečném množství sil a technických prostředků.

Princip fungování jednotek spočívá v tom, že by žádné zasahování u zmíněných nebezpečných situací nemělo být limitováno možnostmi obce, čímž je myšlena odborná připravenost jednotek PO, včetně jejího technického vybavení.

Jednotky požární ochrany se dle zákona o požární ochraně dělí do 6 kategorií, viz tabulka 2.1.

Tab. 2.1 Kategorizace jednotek požární ochrany

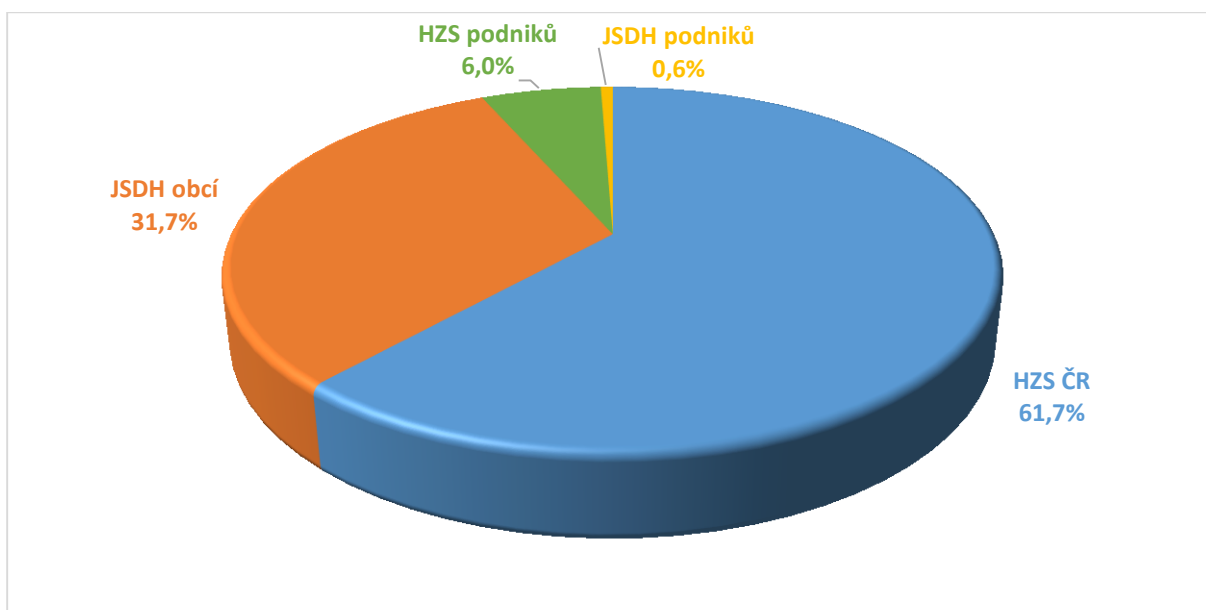
Kategorie jednotek PO	Jednotka	Působnost	Doba výjezdu	Počet jednotek k 1. 1. 2016
JPO I	Jednotka HZS kraje	Územní působnost 20 min	do 2 min	241
JPO II	Jednotka SDH obce	Územní působnost 10 min	do 5 min	232
JPO III	Jednotka SDH obce	Územní působnost 10 min	do 10 min	1335
JPO IV	Jednotka HZS podniku	Pouze na území podniku	do 2 min	98
JPO V	Jednotka SDH obce	Pouze na území obce	do 10 min	5511
JPO VI	Jednotka SDH podniku	Pouze na území podniku	do 10 min	144

Zdroj: [4]; vlastní zpracování

Obce, které zřizují jednotky, jejichž územní působnost je větší než území obce, týká se to tedy JPO II a JPO III, nazýváme dle zákona o požární ochraně „vybrané obce“. Jejich jednotky požární ochrany označujeme názvem „jednotky SDH vybraných obcí“. Tyto vybrané obce dostávají na činnost svých jednotek dotace ze státního rozpočtu. Dojde-li k dohodě se zřizovatelem, je samozřejmě možné k zásahům mimo svůj obvod využít i jednotky, které mají působnost pouze místní.

Celkový počet všech jednotek požární ochrany byl k 1. 1. 2016 přesně 7561. Jak lze z tabulky vyčíst, největší zastoupení mají jednotky SDH obcí. To ovšem neznamená, že u nebezpečných událostí také nejčastěji zasahují, viz graf 2.2 Podíl jednotlivých složek PO na celkovém počtu zásahů. [20]

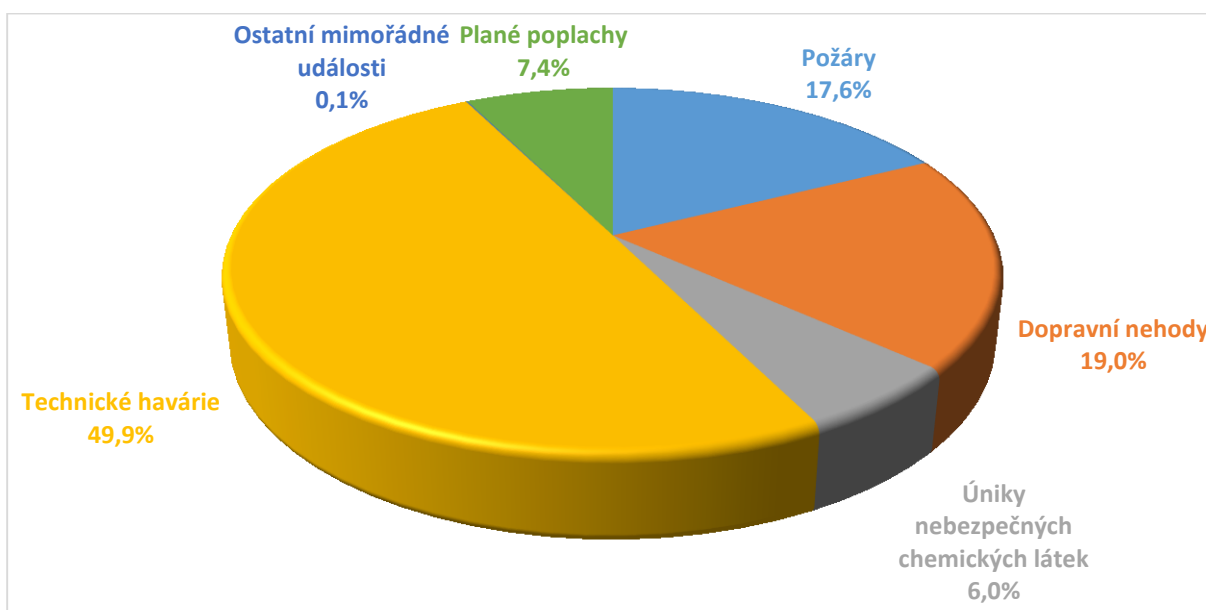
Graf 2.2 - Podíl jednotlivých složek PO na celkovém počtu zásahů

Zdroj: [20]; vlastní zpracování

Tyto jednotky v roce 2015 vyjízděly celkem k 111 984 zásahům a bezprostředně zachránily život přesně 18 416 osobám a dalších 45 052 úspěšně evakuovaly před hrozícím nebezpečím. K jakým událostem vyjízděly jednotky požární ochrany nejčastěji, uvádí graf 2.3. Z grafu lze vyčíst, že téměř každý druhý výjezd jednotek požární ochrany je zapříčiněn technickou havárií. [20]

Graf 2.3 - Druhy událostí, u kterých jednotky požární ochrany zasahovaly v roce 2015

Zdroj: [20]; vlastní zpracování

2.2.2 Financování jednotek požární ochrany

Financování JPO je chápáno jako vícezdrojové, přičemž je nejčastěji závislé na příjmech ze státního rozpočtu a z krajských a obecních rozpočtů. Jednotky SDH obcí jsou ze zákona o požární ochraně financovány především svými zřizovateli, tedy obcemi.

V dnešní době se financování požární ochrany prakticky neobejde bez dotací. Ty se skládají hned z několika částí. JPO může čerpat jednak dotace pro jednotky SDH obcí, které jsou zaměřeny zejména na využití peněžních prostředků v oblasti pořízení a oprav automobilové cisternové stříkačky, na nákup nového dopravního automobilu nebo stavbu požární zbrojnice. Dále se vypisují dotační programy pro nestátní neziskové organizace, uplatněné prostřednictvím ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS ČR, na které se váže neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR.

Konkrétně JPO II a JPO III bývají financovány přímo z rozpočtu Ministerstva vnitra, kdežto JPO V je nejčastěji odkázáno na financování samotné obce a dotace získávají pouze na základě žádosti. JPO IV a JPO VI dostávají dotace zcela výjimečně a bývají financovány především svými zřizovateli, tedy podniky. [24]

2.3 Složky požární ochrany

2.3.1 Hasičský záchranný sbor

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen HZS) je základní složkou a zároveň hlavním koordinátorem IZS. Hlavním posláním HZS je ochrana zdraví a životů obyvatel ČR, včetně jejich majetku a poskytování pomoci při mimořádných událostech. Úkoly HZS vykonávají příslušníci ve služebním poměru i občanští zaměstnanci v pracovním poměru. Zásadní rozdíl mezi služebním a pracovním poměrem je v tom, že pracovní poměr je soukromoprávní vztah, který uzavírají dvě smluvní strany z hlediska postavení na stejné úrovni. Kdežto služební poměr je jednostranný veřejnoprávní vztah, který vzniká aktem příslušného orgánu a ustanovuje osobu na služební místo.

Příslušníci vlastní služební stejnokroj, včetně služební hodnosti. Všichni příslušníci mají povinnost zasahovat, či provést opatření k provedení zásahu v případě nebezpečí i v době, kdy jsou mimo službu, nejsou-li pod vlivem léků či jiných látek, které ovlivňují schopnost jednat.

HZS je řízen zákonem č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky. Tento zákon ustanovuje, že HZS ČR spadá a zároveň je jedním z útvarů Ministerstva vnitra, jehož úkoly plní. V čele HZS ČR stojí generální ředitel, jehož funkci v současné době vykonává generálmajor Ing. Drahošlav Ryba, který má na starosti řízení 14 HZS krajů.

Zákon také opravňuje HZS ČR zřizovat svá vlastní vzdělávací, účelová a technická centra, jimiž jsou např. Střední odborná a vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku a Záchranný útvar HZS ČR v Hlučíně a Zbirohu. Základní kostru celoplošného pokrytí ČR jednotkami požární ochrany tvoří stanice HZS krajů. [12]

Hasičské záchranné sbory krajů

Hasičské záchranné sbory krajů jsou samostatnými organizačními jednotkami státu, tudíž mají vlastní právní osobnost a jsou napojeny na rozpočet Ministerstva vnitra. Již zmíněný zákon č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky sjednocuje a koncentruje řízení požární ochrany na krajské úrovni. Dále pojednává o tom, že sídlo kraje je rovněž sídlem HZS, až na výjimku HZS středočeského kraje, jehož sídlo je v Kladně. V čele HZS kraje stojí tzv. krajský ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. V ČR je 241 požárních stanic HZS krajů, které až na výjimky najdeme v obcích s rozšířenou působností.

2.3.2 Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

JSDH obce tvoří nejpočetnější složku jednotek požární ochrany. K 31. prosinci 2015 jich bylo evidováno přes 7000. JPO II tvořilo v roce 2015 celkem 232 jednotek, JPO III celkem 1 335 jednotek a JPO V celkem 5 511 jednotek, z toho ale téměř 49 % v roce 2015 nevyjelo vůbec k žádnému zásahu. Nejvíce JSDH obcí vyjíždělo k technickým pomocím, dopravním nehodám a požárům. [20]

Hlavním úkolem JSDH obce není provádění bezpečnostních opatření vedoucí ke vzniku nebezpečných událostí. Jedná se spíše o represivní nástroj, který má sloužit k odstraňování bezprostředních hrozeb zdraví, života, majetku a životního prostředí. Mezi hlavní činnosti jednotek PO patří likvidace požárů, záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostí. [4]

Dle zákona o požární ochraně je každá obec povinna zřídit JSDH obce bez ohledu na velikost obce. Výjimku obci smí udělit pouze HZS kraje, který po zhlédnutí místních podmínek

může dát možnost obci zřídit pouze tzv. požární hlídku. Obec má dále povinnost jak materiálně, tak i finančně zabezpečovat akceschopnost těchto jednotek. Mimo jiné zajišťuje a hradí náklady na odbornou přípravu, včetně periodické zdravotní prohlídky všech členů jednotky. Členové JPO II mohou službu vykonávat jakožto svoje hlavní nebo vedlejší povolání, ale nutně nemusí být v pracovněprávním vztahu s obcí. Službu mohou vykonávat na základě dohody o provedení práce nebo pracovní činnosti. Ostatní členové jednotek ovšem zpravidla vykonávají tuto činnost pouze jako dobrovolníci, jimž obec alespoň proplácí náhradu ušlého zisku v zaměstnání či podnikání, zúčastní-li se člen zásahu nebo nařízeného cvičení v pracovní době.

V čele JSDH obce stojí velitel jednotky, kterého jmenuje a odvolává starosta obce, který přihlíží na návrh samotné jednotky. Dále JSDH obce tvoří hasiči, kteří jsou rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu nebo případně i do skupin, při čemž rozhodující roli hraje počet hasičů, viz tab. 2.2 Složení jednotek požární ochrany. Nejběžněji se pro plošné pokrytí území ČR využívá družstvo o sníženém početním stavu. Tyto síly a prostředky tvoří základní systémový prvek plošného pokrytí celého území ČR.

Tab. 2.2 - Složení jednotek požární ochrany

Název jednotky	Z čeho je tvořena
Četa	2-3 družstev
Družstvo	1 velitel + 5 hasičů
Družstvo o zmenšeném početním stavu	1 velitel + 3 hasiči
Skupina	1 velitel + 1-2 hasiči

Zdroj: [4]; vlastní zpracování

2.3.3 Profesionální a dobrovolné jednotky HZS podniků

V podnicích, kde nebezpečí požáru je vyšší, může HZS ČR ze zákona nařídit podnikajícím právnickým a fyzickým osobám zřídit profesionální jednotku HZS podniku nebo jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku. O zřízení těchto jednotek rozhoduje dle výsledků vyhodnocení míry požárního nebezpečí HZS kraje. V případě, že nebezpečí požáru je vyšší, podnik musí zřídit HZS podniku, jehož zaměstnanci vykonávají tuto práci na plný úvazek. Pokud podniku hrozí menší nebezpečí, vytvoří JSDH podniku, jehož členové sice musí zajistit nepřetržitou připravenost zasahovat, ale požární ochraně nevěnují celý svůj čas a v podniku se

věnují ještě i jiné práci. V současnosti působí téměř 5000 dobrovolných a profesionálních hasičů přibližně ve 100 profesionálních jednotkách HZS podniků a asi ve 250 jednotkách SDH podniků.

2.3.4 Požární hlídky

Jedná se o zvláštní druh zřízení jednotky požární ochrany, který ovšem nezařazujeme do systému plošného pokrytí ani do kategorizace JPO. V některých odůvodnitelných případech, kdy je hledisko požárního rizika opravdu nízké, může HZS kraje povolit obci/podniku, namísto jednotky SDH obce/podniku, zřídit požární hlídku. Požární hlídku upravují stejné právní předpisy a vztahují se na ni téměř stejné povinnosti jako na jiné jednotky PO. Rozdílem je ovšem slabší technické vybavení, které má požární hlídka k hašení požárů k dispozici.

Požární hlídky mají za úkol plnit následující činnosti:

- ohlásit mimořádnou událost,
- podílet se na prvotních záchranných a likvidačních pracích, např. evakuace,
- poskytovat vlastní znalosti a informace o místě havárie veliteli zásahu.

Stejně jako požární hlídky do kategorie JPO nezařazujeme ani tzv. vojenské hasičské jednotky. Tyto jednotky působí ve vojenských útvech, jejichž služby jsou v kompetenci Ministerstva obrany. Jakožto své hlavní zaměstnání vykonávají službu příslušníci Armády ČR.

2.3.5 Sbory dobrovolných hasičů

Hned na začátku je důležité zmínit, že sbory dobrovolných hasičů (dále jen SDH) a jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí či podniků nejsou jedno a to samé. Ačkoliv tyto subjekty se z důvodů působnosti v obci zdají býti podobné a je zcela běžné, že členové JSDH jsou i členy SDH, i když to není povinností a zpravidla tyto organizace spolu značně spolupracují, přesto jsou mezi nimi rozdíly a je důležité tyto organizace nezaměňovat.

V první řadě je rozdíl už v samotném právním předpise, podle kterého jsou organizace zřizovány. JSDH obce jsou zřizovány obcemi podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a jsou nepostradatelnou součástí systému plošného pokrytí. Dále je důležité zmínit, že členové této výjezdové jednotky musí být starší 18 let, musí se podrobit povinné lékařské prohlídce a musí mít odbornou způsobilost. [11]

Sborem dobrovolných hasičů je obecně seskupení občanů, které je organizační složkou spolku. To znamená, že každý SDH spadá pod nějaký zastřešující spolek. Záleží na samotných sborech, pod který spolek se zaregistrují, ale musí spadat pouze pod jeden z nich. V drtivé většině případů SDH spadá pod řízení Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS). V ojedinělých případech můžeme narazit na SDH, které nespádají pod organizační složku SH ČMS, ale zastřešují je jiné spolky. V Čechách se může jednat o Českou hasičskou jednotu a na Moravě a ve Slezsku o Moravskou hasičskou jednotu.

Členem SDH se může stát prakticky každý bez jakýchkoliv zvláštních podmínek. Hlavním účelem SDH není se přímo podílet na zásahových a likvidačních pracích při řešení mimořádných událostí, tak jako tomu je u JSDH obcí. Jejich rozsah činností je mnohem širší a různorodější. Kromě poskytování pomoci při živelných pohromách jako jsou např. povodně apod., se SDH intenzivně podílejí na preventivní výchovné činnosti mládeže. Podílí se na přípravě odborné způsobilosti a výchově potencionálních profesionálních hasičů. Další činností je provozování sportovní činnosti. Členové SDH se zúčastňují a mezi sebou soupeří v mnohých disciplínách požárního sportu. Nejoblíbenější a tzv. královskou disciplínou požárního sportu je požární útok, při kterém se sedmičlenné družstvo, pomocí čerpané vody z kádě přenosnou požární stříkačkou, snaží co nejrychleji sestřelit terče. Mimo jiné je také důležité zmínit, že právě SDH se velkou měrou podílejí na společenském a kulturním dění v obci. Především tedy na venkovech mají tyto organizace velkou tradici v pořádání těchto akcí a patří mezi nejstarší a zároveň nejaktivnější.

2.4 Zastřešující spolky sborů dobrovolných hasičů

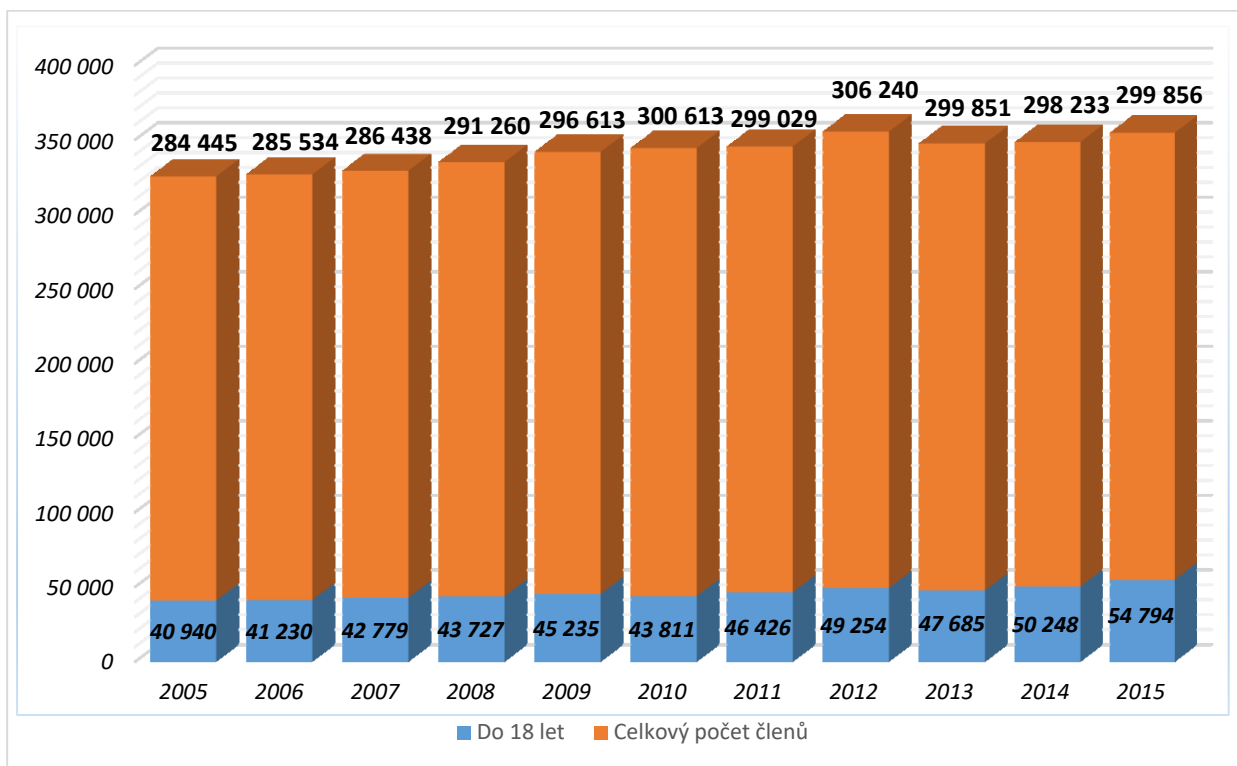
I přesto, že drtivá většina SDH spadá pod SH ČMS, existují sbory, které se rozhodly patřit pod jiný spolek. Kromě SH ČMS mohou sbory spadat v Čechách pod Českou hasičskou jednotu a sbory na Moravě a ve Slezsku pod Moravskou hasičskou jednotu. Tyto spolky jsou zcela samostatné, přestože se nikterak významně neliší od SH ČMS.

2.4.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

SH ČMS vzniklo v roce 1991 za účelem jednotné organizace SDH, jakožto nástupce Československého svazu požární ochrany. Jedná se o jeden z největších a nejvýznamnějších spolků v České republice. K 1. 1. 2015 tento spolek sčítal 354 650 registrovaných členů v 7 736 sborech dobrovolných hasičů. Pozitivní informací je, že počet mladých hasičů do 18 let

rok od roku stoupá (viz graf 2.4 Vývoj členské základny). Z celkového počtu 354 650 členů dnes již 54 794 tvoří děti a mladiství do 18 let. [30]

Graf 2.4 – Vývoj členské základny SH ČMS

Zdroj: [30]; vlastní zpracování

Celkové sdružení se v rámci organizační struktury dále dělí do 14 krajských sdružení hasičů (dále jen KSH) a 77 okresních sdružení hasičů (dále jen OSH). Na nejnižších řídicích úrovních vystupují místní okrsková sdružení. V čele SH ČMS stojí starosta a 6 náměstků. Dále SH ČMS řídí a provozuje 2 školy. Jedná se o Ústřední hasičskou školu Jánské Koupele a Ústřední hasičskou školu Bílé Poličany u Dvora Králové nad Labem. Tyto školy se zaměřují na odbornou přípravu mladých hasičů včetně organizování akcí, např. pořádání letních i zimních táborů pro mladistvé. Mezi velice oblíbené akce patří tzv. letní škola instruktorů, kde úspěšní absolventi mohou získat titul vedoucího kolektivu mládeže. SH ČMS se podařilo od MŠMT získat osvědčení Organizace uznaná pro práci s mládeží pro období 2016-2020. SH ČMS mimo jiné provozuje hasičské muzeum v Příbyslavi.

Mezi základní cíle SH ČMS patří vytváření podmínek pro účinnou ochranu života, zdraví a majetku před požáry a při poskytování pomoci při živelných pohromách. K úspěšnému naplnění tohoto cíle sdružení pořádá mnoho školení a zkoušek, které vedou k získání odborné způsobilosti v oblasti požární ochrany. Dále se snaží maximálně podporovat práci s dětmi a všeobecnou sportovní činnost v duchu zdravého životního stylu a zvyšování fyzické kondice,

což jsou klíčové aspekty k úspěšnému vychovávání nastupující mladé generace, a to jak pro vykonávání práce v jednotkách požární ochrany, tak požárního sportu. S tím souvisí následující úkol, kterým je příprava a podpora sportovní reprezentace. S hrdostí můžeme říct, že v tomto ohledu se nám velice daří. Čeští hasiči patří mezi světovou špičku tohoto sportu a mohou se pochlubit skvělými úspěchy. V poslední řadě je to úsilí o pořádání kulturních, vzdělávacích, sportovních, či jiných akcí pro občany široké veřejnosti. [29]

Základními symboly SH ČMS jsou znak, vlajka, prapor, stejnokroj a logo, které bývá vyobrazováno společně s názvem sdružení, viz následující obrázky:

Obr. 2.2 - Logo SH ČMS

Zdroj: [27]

Obr. 2.3 – Znak SH ČMS

Zdroj: [32]

Obr. 2.4 – Vlajka SH ČMS

Zdroj: [22]

Obr. 2.5 – Stejnokroj

Zdroj: [25]

2.4.2 Česká hasičská jednota

Česká hasičská jednota (dále jen ČHJ) působí na úseku požární ochrany od roku 1990. Jedná se o alternativu SH ČMS, ovšem s tím rozdílem, že se lokálně zaměřuje pouze na území Čech, a co se týče velikosti počtu sdružených sborů, je mnohem menší. ČHJ sdružuje 117 sborů a přes 6000 členů v šesti župách: Východočeské, Sionské, Povltavské, Podvysocké, župu Sv. Markéty a Jana Roháče.

ČHJ spolupracuje na základě zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně s Ministerstvem vnitra, HZS, krajskými úřady a obcemi, především na úseku požární prevence. Snaží se zvyšovat akceschopnost svých jednotek a napomáhat spoluobčanům při povodních, požárech a jiných mimořádných událostech. Dále se zaměřuje na plnění úkolů, které jsou spojeny s vypsanými granty, pořádání hasičských soutěží, odbornou přípravu svých členů a práci s mládeží. Členem ČHJ se může stát jakákoliv osoba starší 15 let.

Nejvyšším řídicím orgánem ČHJ je sjezd. Práci koordinují hasičské župy a prezidium, které se schází pravidelně pětkrát ročně. Aktuální problematiku v období mezi zasedáními prezidia řeší sekretariát, který je tvořen prezidentem, náměstký a jednatelem. Veškeré funkce v ČHJ jsou funkcemi čestnými. [17]

2.4.3 Moravská hasičská jednota

Další alternativou k SH ČMS je Moravská hasičská jednota (dále jen MHJ). Ta je ze všech 3 spolků nejmenší i zároveň nejmladší. Působí na úseku požární ochrany od roku 1992 a sdružuje okolo 3500 členů a 500 dětí přibližně ze 75 organizací. Kromě lokálního zaměření se nikterak výrazně neliší od České hasičské jednoty. Lokálně se zaměřuje tedy na území Moravy. Snaží se vychovávat a připravovat mládež na vstup do zásahových jednotek požární ochrany. Pro mládež organizuje soutěže v požárním sportu a letní výcvikové tábory, kde se mladí hasiči naučí zvládat záchranářské činnosti jak z oblasti požární ochrany, tak i zdravotní. [18]

3. Právní, účetní a daňové aspekty sborů dobrovolných hasičů

Třetí kapitola je zaměřena na právní, účetní a daňové aspekty sborů dobrovolných hasičů, jakožto pobočných spolků spadajících pod hlavní spolek Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Ze všeho nejdříve budou obecně definovány neziskové organizace, spolky a pobočné spolky. Následně již budou konkrétně charakterizovány právní zásady hlavního spolku SH ČMS a jeho organizačních jednotek SDH, kterými se musí řídit. Další bod této kapitoly se bude věnovat účetním zásadám, které se vztahují jak na vedení jednoduchého účetnictví, tak i podvojného. V posledním bodě kapitoly budou popsány daňové aspekty, se kterými se SDH každoročně potýkají.

3.1 Právní aspekty

3.1.1 Nevýdělečné organizace

Nevýdělečné organizace (dále jen NO), nejsou založeny primárně za účelem podnikání a dosahování zisku. Zisk tyto organizace vytvořit směřjí, ale nerozdělují ho mezi své zakladatele, správce či vlastníky. Vytvořený zisk ponechají v organizaci, kde poslouží k plnění poslání a cílů. Takovéto organizace bývají označovány jako veřejně prospěšný poplatník. Dle mezinárodně sdílené definice neziskových organizací, jejímiž autory jsou američtí sociologové L. M. Salamon a H. K. Anheier platí, že NO charakterizují tyto znaky:

- organizovanost – formalizovaná struktura;
- samosprávnost a nezávislost – řídí samy sebe prostřednictvím vlastních postupů a struktur;
- soukromý charakter a nezávislost na státu;
- neziskovost – zisk nerozdělují mezi vlastníky;
- dobrovolnost – využívání dobrovolníků ke své činnosti. [3]

Další často uváděnou vlastností NO je prospěšnost.

V současné době je možné se setkat s těmito právními formami NO:

- spolky a pobočné spolky,
- ústavy,
- obecně prospěšné společnosti,

- nadace a nadační fondy,
- církve, náboženské společnosti a církevní právnické osoby,
- politické strany a politická hnutí,
- veřejné vysoké školy,
- honební společenstva,
- profesní komory,
- zájmová sdružení právnických osob. [2]

Spolky

Spolek, dříve občanské sdružení, je samosprávným dobrovolným svazkem nejméně tří osob, sloužící k ochraně a uspokojování společného zájmu svých členů. Členem spolku se může stát jak fyzická, tak i právnická osoba. Spolek má poměrně unikátní vlastnost, kterou nemá žádná jiná právnická osoba. Týká se právní úpravy spolků. Ta totiž je vesměs dispozitivní povahy, tzn., že se smí odchýlit od zákona. Spolek si například může upravit svoji vlastní strukturu orgánů. [5]

Aby spolek mohl být vůbec založen, ze všeho nejdříve se musí zakládající členové shodnout na obsahu stanov spolku. Dle Nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., pododdíl 2, § 218, stanovy musí přinejmenším obsahovat tyto náležitosti:

- název a sídlo spolku,
- účel spolku,
- určení statutárního orgánu,
- práva a povinnosti členů vůči spolku. [10]

V praxi tyto stanovy obsahují ještě vymezení vedlejší, neboli tzv. hospodářské činnosti. Spolek má povinnost zřídit statutární a nejvyšší orgán. Statutárním orgánem může být buď předseda, nebo výbor, jehož hlavním úkolem je řídit činnost spolku a jednat za něj navenek. Nejvyšším orgánem bývá členská schůze, která určuje zaměření spolku. Jak již ovšem bylo řečeno, spolek si může vytvořit svojí právní úpravu a tyto orgány pojmenovat jinak, upravit jejich pravomoci nebo klidně zřídit orgány jiné. [5]

Pobočné spolky

Jedná se o relativně samostatně organizované vedlejší právnické osoby, které jsou součástí organizační struktury hlavního spolku. Má vlastní právní osobnost a vlastní také svoje IČ. Pobočné spolky se řídí stanovami hlavního spolku a vykonávají činnosti jimi stanovené. Zákon o sdružování občanů, jenž byl platný do konce roku 2013, tyto subjekty nazýval organizační jednotky sdružení. Tento název ovšem nebyl povinný, a tak název těchto vedlejších právnických osob závisel pouze na stanovách sdružení. [9]

Pokud stanovy neurčí jinak, hospodaření hlavního a pobočného spolku je na sobě nezávislé. Pobočný spolek je samostatnou účetní jednotkou, sám sestavuje a podává daňové přiznání. Jestliže zanikne hlavní spolek, musí se zrušit i veškeré jeho pobočné spolky. [5]

3.1.2 Právní předpisy hlavního spolku Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

SH ČMS je právnickou osobou zapsanou ve spolkovém rejstříku. Dříve se jednalo o občanské sdružení, nyní již o spolek, jenž upravuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Jelikož SH ČMS působí na poli požární ochrany, je také upravován zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Veškeré organizační jednotky, které spadají pod SH ČMS, se řídí vnitřními právními předpisy, které se skládají z 2 základních dokumentů. Jedná se o Organizační řád a Stanovy. Řídit by se jimi mělo téměř 8000 sborů dobrovolných hasičů a přes 350 000 registrovaných členů. Tyto právní předpisy se nevztahují na jednotky požární ochrany obcí, které jsou zřizovány obecními úřady, ale pouze na SDH. Právě tyto dokumenty udávají řád a pravidla fungování nejen SDH, ale i jakékoliv jiné organizační jednotce SH ČMS. [26]

3.1.3 Členství

Členství v tomto sdružení je zcela dobrovolné. Členové jsou evidováni jak u příslušného SDH, tak i u hlavního spolku SH ČMS. Členem se může stát jakákoliv fyzická či právnická osoba, ovšem registrována může být pouze u jednoho SDH. Jedinou podmínkou pro vznik řádného členství je dosažení věku 3 let. Za mladého hasiče je označován mladiství od 3 do 18 let, po dovršení 18 let se člen stává hasičem. Každý, kdo chce být členem, musí odevzdat řádně vyplněnou členskou přihlášku. Po schválení příslušného OSH, vydá členovi jeho vlastní členský průkaz. Každý průkaz obsahuje své vlastní specifické desetimístné číslo.

Prvních sedm čísel znázorňuje registrační číslo konkrétního SDH. Zbylé trojmístné pořadové číslo značí číslo člena v rámci sboru. Právnícké osoby se prokazují uzavřenou smlouvou. Příslušnost k určitému orgánu nebo funkci je prokazována platným dekretem, či průkazem funkcionáře. Zaměstnanci SH ČMS vlastní průkaz zaměstnance. [28]

3.1.4 Organizační struktura Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Pod hlavní spolek SH ČMS spadají tzv. pobočné spolky. Tyto pobočné spolky mají neomezenou právní a majetkovou odpovědnost a rovněž jsou právníckými osobami zapsanými ve spolkovém rejstříku. Jsou rozděleny do 5 vertikálních stupňů a jsou tvořeny:

- orgány sboru,
- okrskovými orgány,
- okresními orgány,
- krajskými orgány,
- ústředními orgány.

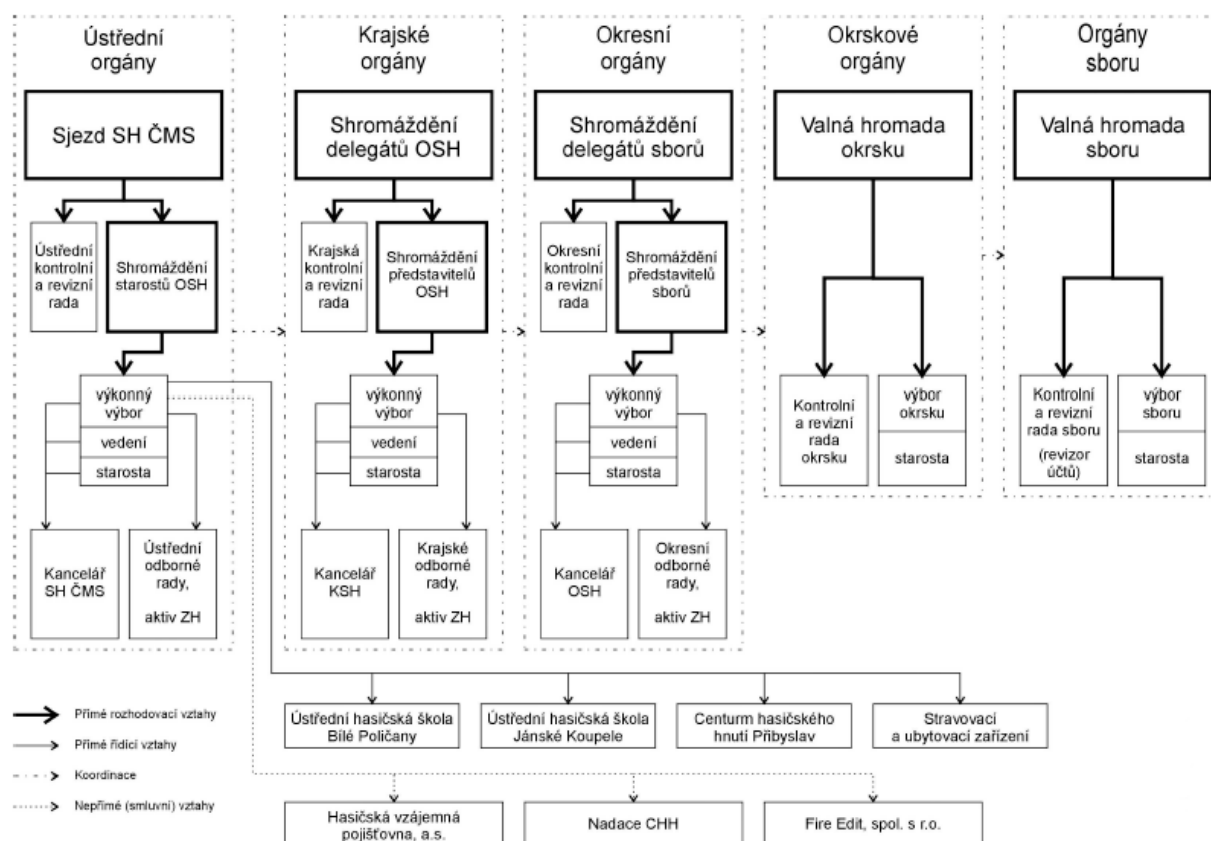
Ústřední orgány jsou nejvyšším stupněm organizační struktury. Jejich úkolem je spravovat majetek, vytvářet a upravovat vnitřní právní předpisy, které určují koncepci činnosti SH ČMS. Ve spolupráci s ústředními hasičskými školami a centrem hasičského hnutí zajišťují odborné vzdělání členů pro vykonávání činností v orgánech SH ČMS nebo složkách požární ochrany. Koordinují a přímo řídí KSH, OSH i SDH. KSH má dále na starost řízení OSH. OSH řídí okrsky a SDH.

Stanovy určují přímé a nepřímé vztahy mezi jednotlivými orgány. Přímé vazby se dělí na rozhodovací a řídicí. Přímé rozhodovací vazby se dále člení do tří stupňů:

- nejvyšší - Sjezd SH ČMS,
- střední - Shromáždění představitelů OSH,
- nižší - Shromáždění představitelů SDH.

Přímé řídicí vazby řídí činnosti výkonných a poradních orgánů. Samy jsou však řízeny dokumenty přijatými rozhodovacími orgány. Nepřímé vztahy se týkají takových právníckých osob, ve kterých SH ČMS uplatňuje své zájmy a většinou v nich zastává nějakou funkci. Může se jednat o pozici rozhodujícího akcionáře, společníka, nebo zakladatele, viz Obr. č. 3.1.

Obr. 3.1 - Organizační struktura SH ČMS

Zdroj: [28]

Do horizontálních stupňů třídíme následující orgány:

- rozhodovací orgány,
- výkonné orgány,
- poradní orgány,
- kontrolní orgány.

I. Rozhodovací orgány

Rozhodovací orgány jsou výhradně kolektivního charakteru, jejichž pozice obsazují volbou zvolení členové organizačních jednotek. Jejich rozhodování se řídí přesnými ustanoveními, které upravují stanovy. Nejvyšším ústředním rozhodovacím orgánem je Sjezd SH ČMS. Řádný sjezd se uskutečňuje jednou za 5 let a svolává ho Shromáždění starostů OSH. V případě závažného a naléhavého důvodu, může být svolán tzv. mimořádný sjezd. Ten se musí konat do 6 měsíců od rozhodnutí shromáždění o jeho svolání. Sjezd je tvořen z volených delegátů, kteří mají na starost řešení následujících činností:

- projednávají změny ve stanovách,
- rozhodují o změnách symbolů sdružení,
- hodnotí úspěšnost činností sdružení a jeho hospodaření,
- řeší zprávy ústřední kontrolní a revizní rady,
- rozhodují o počtu náměstků starosty sdružení,
- rozhodují o počtu členů ústřední kontrolní a revizní rady,
- rozhodují o volbě starosty SH ČMS, jeho náměstcích a dalších členů výkonného výboru,
- rozhodují o volbě předsedy a členů kontrolní a revizní rady. [29]

V době mezi sjezdy je stálým rozhodovacím orgánem Shromáždění starostů OSH. To je převážně tvořeno starosty OSH a starostou SH ČMS. Řádné shromáždění starostů OSH se uskutečňuje většinou dvakrát do roka. Ale i zde je možnost svolání mimořádného sjezdu, jestliže se jedná o závažný důvod. Shromáždění rozhoduje zejména o těchto činnostech:

- organizuje a svolává sjezd,
- analyzuje roční průběžné zprávy, týkající se činností a výsledku hospodaření,
- sestavuje roční rozpočet,
- projednává výši základního členského příspěvku,
- řeší zásadní a strategická rozhodnutí ve vztahu s právníckými osobami, ve kterých je sdružení buďto zakladatelem, společníkem nebo akcionářem,
- zabývá se roční zprávou ústřední kontrolní a revizní radou,
- odvolává výkonný výbor a jeho jednotlivé členy, starostu nebo jeho náměstky, předsedu a členy ústřední kontrolní a revizní rady,
- za odvolané členy volí na příslušné pozice členy nové. [29]

Z pokynů ústředních orgánů se řídí krajské rozhodovací orgány, konkrétně Shromáždění delegátů OSH a Shromáždění představitelů OSH. O úroveň níž se nachází okresní rozhodovací orgány. Ty tvoří Shromáždění delegátů sborů a Shromáždění představitelů sborů. Rozhodovacím orgánem okrsku je Valná hromada, která volí nový výbor okrsku.

Posledním a nejvyšším rozhodovacím orgánem na úrovni SDH je valná hromada, která se skládá z členské základny sboru. Musí se konat alespoň jedenkrát do roka. Valná hromada sboru má za úkol následující činnosti:

- rozhodovat o zprávách činnosti sboru a jeho hospodaření,
- řešit zprávy kontrolní a revizní rady, popř. revizora účtu,
- jednat o rozpočtu,
- rozhodovat o volbě nového výboru sboru,
- navrhopvat kandidáty do navrhovaných funkcí ve vyšších orgánech,
- jmenovat čestné členy. [29]

II. Výkonné orgány

Výkonné orgány připravují jednání pro rozhodovací orgány, přičemž přijatá rozhodnutí z nich samy provádí. Dále řídí činnost mezi zasedáními rozhodovacích orgánů a vyřizují běžné potřeby SH ČMS. V čele organizačních jednotek stojí starostové a veškerá důležitá rozhodnutí jsou řešena a schvalována výborem. Tyto pozice jsou obsazovány zvolenými dobrovolnými členy bez pracovněprávního vztahu. O veškerou administrativní činnost se stará Kancelář SH ČMS. Jedná se o činnosti typu vedení účetnictví, evidence o majetku, mzdové agendy. Dále má na starosti přerozdělování získaných dotací, zpracování a vyhodnocení rozpočtu apod. Ředitel kanceláře je zaměstnancem, kterého do funkce jmenuje výkonný výbor.

Statutárním orgánem každého SDH je výbor, který tvoří:

- starosta sboru, popř. náměstek starosty,
- velitel sboru,
- referent prevence a výchovné činnosti SDH,
- jednatel,
- hospodář,
- vzdělavatel,
- referent žen,
- referent mládeže.

V čele výboru stojí starosta, který sbor řídí a zastupuje. Mimo jiné zodpovídá za řádné hospodaření sboru a dodržování platných právních předpisů, zúčastňuje se okresních schůzí, plní usnesení sjezdu, předává zprávy o činnosti SDH vyšším orgánům SH ČMS, koordinuje práci mezi členy výboru a nese za ně odpovědnost. V jeho nepřítomnosti sbor může zastupovat náměstek starosty, nebo velitel sboru, či jiný člen pověřený výborem. Náměstek starosty se mimo jiné stará o kontrolování a plnění dílčích úseků práce sboru. Velitel SDH úzce

spolupracuje s velitelem JSDH obce. V častých případech se jedná o jednu a tu samou osobu. Dalšími úkoly velitele je řízení odborné přípravy svých členů, jelikož zodpovídá za jejich připravenost včetně hasící techniky. Zpracovává zprávy nejen nadřízeným orgánům SH ČMS, ale i příslušnému obecnímu úřadu.

Výbor se dále skládá z referenta prevence a výchovné činnosti SDH, jednatele, hospodáře, vzdělavatele, referenta žen a mládeže. Referent prevence a výchovné činnosti SDH se snaží předcházet požárům. Proto ve spolupráci s obcí organizuje vzdělávací akce mezi občany a mládeží. Jednatel má na starost veškerou administrativní činnost sboru. Vyřizuje korespondenci, vede členskou evidenci, zpracovává zprávy o činnosti SDH a zápisy z výborových schůzí včetně usnesení z nich. Hospodář vede účetnictví, eviduje majetek sboru, spravuje pokladnu s bankovním účtem, provádí inkaso členských příspěvků a předkládá doklady o hospodaření revizním orgánům. Vzdělavatel má na starosti kulturní a vzdělávací činnost sboru. Referent žen zaznamenává činnost žen ve sboru a většinou zastává i funkci kronikáře. Referent mládeže soustavně pracuje s mládeží a koordinuje práci odborně vyškolených vedoucích jednotlivých mládežnických kolektivů, kteří se s dětmi pravidelně schází, trénují s nimi a účastní se závodů. V poslední řadě se snaží vychovat z vlastních řad členů odborně vyškolené instruktory a budoucí vedoucí mládeže.

Dalším důležitým orgánem sboru je kontrolní a revizní rada nebo revizor účtu. Každý SDH, jehož členská základna sčítá alespoň 30 členů, je povinen zřídit kontrolní a revizní radu. Ta má za úkol především kontrolovat ekonomickou činnost sboru a předcházet tak finančním a majetkovým nesrovnalostem. Kontrolní rada se musí skládat alespoň z 3 členů. U sborů, jejichž počet členů je menší než 30, je místo kontrolní a revizní rady volen tzv. revizor účtů. Ten má na starost výhradně jen kontrolu hospodaření daného SDH. Ostatní kontrolní činnosti vykonává výbor, popřípadě sám starosta. [28]

III. Poradní orgány

Do této skupiny patří ústřední, krajské a okresní odborné rady, které jsou stálými poradními orgány svých organizačních jednotek. Odborné rady se ve své činnosti řídí statutem odborných rad. Jejich stanoviska a rozhodnutí mají povahu doporučující. Zvláštní postavení mají rady mládeže a aktiv zasloužilých hasičů, jenž ustanovuje výkonný výbor. Podrobnosti stanovuje vnitřní předpis sdružení. [29]

IV. Kontrolní orgány

Nejvyšším kontrolním orgánem SH ČMS je ústřední kontrolní a revizní rada. Rada je nezávislá, samostatná a odpovědná za své činnosti Sjezdu SH ČMS. Ze svých členů si rada zvolí místopředsedu. Počet členů určuje Sjezd. Kontrolní rady nezasahují do řízení výkonných orgánů. Pouze jim předkládají výsledky své práce a návrhy na řešení nalezených nedostatků. Podílejí se na odstranění těchto nedostatků a snaží se, aby se již nikdy neopakovaly. Na konci svého funkčního období podávají celkovou zprávu o své činnosti. Mezi hlavní náplň činností kontrolních orgánů mimo jiné patří:

- zaměřovat se na dodržování zákonů, směrnic, stanov, vnitřních předpisů a rozhodování jednotlivých orgánů,
- kontrolovat hospodaření sdružení a jednotlivých pobočných spolků,
- soustředit se na výdělečnou, zejména podnikatelskou činnost organizačních jednotek a sledovat účelnost a hospodárnost vynaložených finančních prostředků. [29]

Ve sborech, které mají 30 a více členů, má kontrolní činnost na starosti Kontrolní a revizní rada sboru. Pokud sbor nedosahuje počtu 30 členů, tuto funkci přebírá jediná osoba, a to revizor účtu. Dále pro členy těchto kontrolních orgánů platí pravidlo tzv. neslučitelnosti funkce. To znamená, že žádný z těchto členů nesmí být členem statutárního orgánu. [28]

3.1.5 Založení a vznik pobočného spolku

Tak jako u jiných právnických osob, tak i u pobočného spolku, je proces jeho vzniku dvoufázový. Prvním krokem je založení a až následným krokem je samotný vznik. Základním předpokladem úspěšné registrace organizační jednotky je splnění dvou základních podmínek, a to:

- I. Pobočný spolek musí být zaregistrován do registru organizačních jednotek hlavního spolku, tedy SH ČMS. Registraci uskutečňuje kancelář SH ČMS potvrzením registračního listu a následným přidělením registračního čísla.
- II. Kancelář SH ČMS poté musí podat návrh na zápis pobočného spolku do spolkového rejstříku. V němž musí povinně uvést název, právní formu, identifikační číslo, sídlo, účel, složení statutárního orgánu, status veřejné prospěšnosti, den zápisu a vzniku.

Celý proces registrace je ovšem mnohem zdlouhavější. Ze všeho nejdříve organizační jednotka žádající o registraci musí předložit žádost kanceláři SH ČMS, ve které uvede důvody

svého zájmu k registraci a seznam svých plánovaných činností. Kromě toho musí odvést členské příspěvky na následující rok příslušnému OSH. Poté kancelář SH ČMS požádá příslušný rejstříkový soud o vygenerování identifikačního čísla. O přiřazení daňového identifikačního čísla nakonec rozhodne až samotný příslušný finanční úřad, ke kterému se organizační jednotka musí přihlásit.

SDH vznikne, jestliže se nejméně 5 hasičů rozhodne založit sbor. K tomu je zapotřebí předchozí souhlas výkonného výboru OSH. Okrsek vznikne přítomností 3 a více SDH na daném územním celku. I zde je třeba předchozího souhlasu výkonného výboru OSH. Vznik OSH a KSH je založen na rozhodnutí výkonného výboru SH ČMS. Rozdíl je v tom, že u vzniku OSH je třeba souhlasu všech spadajících SDH a u vzniku KSH je třeba souhlasu všech OSH. [28]

3.1.6 Zrušení a zánik pobočného spolku

Organizační jednotka SH ČMS může zaniknout 2 způsoby:

- I. Rozhodne-li se ukončit svojí činnost sama organizační jednotka.
- II. O ukončení činnosti rozhodne po návrhu okresních rozhodovacích orgánů výkonný výbor SH ČMS v případě, že tato jednotka porušila ustanovení stanov, nebo neplnila řádně své povinnosti.

Postup zrušení je následující. Nejdříve dojde k vyškrtnutí pobočného spolku z registru organizačních jednotek u Kanceláře SH ČMS. Poté SH ČMS podá návrh na konečný výmaz ze spolkového rejstříku a tímto okamžikem organizace zaniká. Existuje-li právní nástupce rušeného pobočného spolku, tak veškeré práva a povinnosti spadají právě na něho. Nastane-li tato situace, dojde k tzv. přeměně spolku. Pokud ovšem právní nástupce neexistuje, vstoupí organizační jednotka bezprostředně po zrušení do likvidace. Likvidátora jmenuje buď výkonný výbor OSH, nebo výkonný výbor SH ČMS. Likvidátor má na starost celkové zrušení organizace včetně jejího majetku. Zůstane-li po uhrazení všech dluhů ještě nějaký majetek k dispozici, připadne do vlastnictví hlavního spolku SH ČMS. Tento spolek ovšem za závazky svých organizačních jednotek neručí. [28]

3.2 Účetní aspekty

Sbory dobrovolných hasičů, jakožto právnické osoby mající sídlo na území ČR, musí vést účetnictví. SH ČMS vydává aktualizované metodické pokyny, které vycházejí ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Tyto pokyny jsou upraveny pro potřeby SDH a sbory se jimi řídí. Podle novely zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., § 1f smí pobočné spolky vést jednoduché účetnictví, jestliže splňují následující podmínky:

- celkové příjmy za poslední účetní období nepřesáhly 3 miliony Kč,
- celková hodnota majetku není větší než 3 miliony Kč,
- pobočný spolek není plátcem DPH. [15]

Tyto podmínky splňuje většina SDH, a proto nejčastěji sbory vedou jednoduché účetnictví. Pokud se některý sbor rozhodl vést podvojně účetnictví i v roce 2016, musí v něm pokračovat po dobu nejméně 5 let, a to i přesto, že splňuje veškerá výše zmíněná kritéria. [26]

3.2.1 Jednoduché účetnictví

Obecné zásady

Účetní období je shodné s kalendářním rokem. Účetní jednotky vedou účetnictví ode dne svého vzniku až do svého zániku. Účetnictví je vedeno za účetní jednotku jako celek. Vést oddělené účetnictví pro různé typy činností není dovoleno. Účetní jednotky mají povinnost vést účetnictví správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem, který zaručuje trvalost účetních záznamů. Účetní jednotka zachycuje uskutečněné účetní případy na základě účetního dokladu. [26]

Dle novely zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., § 11 každý účetní doklad musí obsahovat:

- označení účetního dokladu,
- peněžní částku,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- datum vystavení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu, jestliže není shodný s okamžikem vystavení,
- podpis zodpovědné osoby za účetní případ a za jeho zaúčtování,
- u výdajového dokladu podpis osoby, která přijala hotovost. [15]

Účetní knihy

Účetní záznamy jsou zapisovány do účetních knih. V jednoduchém účetnictví jsou účetní jednotky povinny dle zákona o účetnictví § 13b vést tyto knihy:

- peněžní deník,
- knihu pohledávek a závazků,
- pomocné knihy o ostatních složkách majetku, např. evidence zásob, majetku, či výpočet mezd a odvodů. [15]

I. Peněžní deník

V peněžním deníku jsou účetní zápisy uspořádány chronologicky. To znamená, že jsou seřazeny postupně za sebou, podle data vzniku. Dle § 2, vyhlášky č. 325/2015 Sb., která provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, do této knihy jsou zapisovány následující údaje:

- příjmy a výdaje peněžních prostředků v hotovosti,
- příjmy a výdaje peněžních prostředků na účtech,
- průběžné položky,
- kurzové rozdíly,
- příjmy a výdaje ovlivňující základ daně,
- příjmy a výdaje neovlivňující základ daně. [6]

Většina SDH si vystačí s tzv. Peněžním deníkem, do kterého se zaznamenávají pouze příjmy a výdaje v pokladně či bance a průběžné položky. Vyskytne-li se nějaký příjem nebo výdaj, který je předmětem daně, účetní jednotka jej vhodně vyznačí, např. barevně zvýrazní. Při otevírání a uzavírání peněžního deníku musí účetní jednotka zaznamenat zůstatky peněžních prostředků v pokladně, na účtech a průběžných položkách. [26]

II. Kniha pohledávek a závazků

Dle § 3 vyhlášky č. 325/2015 Sb., se v těchto knihách evidují odděleně závazky podle dlužníků a pohledávky podle věřitelů. Tyto účetní zápisy jsou opět seřazeny chronologicky. Obsahují stavy neuhrazených závazků a neinkasovaných pohledávek. Při otevírání této knihy se konečné zůstatky minulého období stávají počátečními zůstatky období nadcházejícího. [6]

III. Pomocné knihy ostatních složek majetku

V těchto knihách, dle § 4, vyhlášky 325/2015 Sb., účetní jednotky vedou evidenci zejména:

- dlouhodobého nehmotného majetku (dále jen DNM),
- dlouhodobého hmotného majetku (dále jen DHM),
- finančního majetku (dále jen FM),
- cenin,
- zásob. [6]

Metodický pokyn Ekonomické, účetní a daňové zásady pro vedení jednoduchého účetnictví SDH v rámci SH ČMS definuje DNM jako takový majetek, který má dobu použitelnosti delší než 1 rok a zároveň hodnotu vyšší než 60 000 Kč. Pokud je jeho cena v rozmezí od 7 000 Kč do 60 000 Kč, spadá do kategorie drobného dlouhodobého nehmotného majetku. DHM je majetek, jehož doba použitelnosti je rovněž delší než 1 rok, ovšem hodnota musí být vyšší než 40 000 Kč. Majetek od 3 000 Kč do 10 000 Kč se nazývá drobným dlouhodobým majetkem. Majetek do 3 000 Kč je evidován pouze do místních inventárních seznamů. V případě FM se může jednat např. o akcie, dluhopisy, depozitní certifikáty nebo jiné cenné papíry. Ceninami mohou být poštovní známky, dálniční známky, kolky, telefonní karty nebo stravenky. Zásobami jsou materiál, nedokončená výroba, polotovary, zvířata, výrobky nebo zboží. [26]

Inventarizace majetku a závazků

Inventura, neboli zjištění skutečného stavu majetku, se provádí dvěma způsoby:

- fyzicky - u hmotného majetku a nehmotného majetku, přičemž si SDH musí dávat pozor, aby správně rozlišily svůj majetek od majetku obce,
- dokladově – u pohledávek a závazků.

Inventarizaci neboli porovnání skutečného stavu majetku se stavem účetním, provádí SDH každým rokem k 31. 12. daného roku, tedy ke dni účetní závěrky. U peněžních prostředků v hotovosti se inventarizace provádí čtyřikrát ročně. Kontrolu pokladny má na starost revizní rada SDH nebo revizor účtu. Celkovou inventarizaci provádí minimálně tříčlenná rada, kterou jmenuje starosta SDH. Ta o ní provede inventarizační zápis, ve kterém zjistí inventarizační rozdíly, a navrhne způsob jejich vyřešení. Inventarizačním rozdílem se rozumí nesrovnalost

mezi skutečným stavem a stavem v účetnictví. Pokud je skutečný stav nižší než účetní, tak tento rozdíl je nazýván mankem. Pokud je skutečný stav vyšší, je nazýván přebytkem. Inventarizační rozdíly jsou zaznamenávány do účetních knih. V případě, že nastane manko, musí výbor SDH přijmout určitá opatření k nápravě a odstranění nedostatků. [26]

Úschova účetních písemností

SDH mají povinnost archivovat následující účetní záznamy:

- účetní závěrku a výroční zprávu po dobu 10 let,
- účetní doklady, knihy, inventurní soupisy a karty hmotného majetku po dobu 5 let,
- mzdové listy pro účel důchodového a nemocenského pojištění po dobu 30 let. [26]

Vedení jednoduchého účetnictví

V jednoduchém účetnictví se peněžní hospodaření účtuje v peněžním deníku odděleně od evidence majetku. Pod pojmem účtování se rozumí zapisování účetních případů do účetních knih. Při uzavírání účetních knih se k poslednímu dni účetního období v peněžním deníku vypočítají konečné zůstatky, v knize pohledávek a závazků se zjistí nesrovnalosti a u účtů vedených v cizí měně se určí kurzový rozdíl. Ten se jako poslední zápis zapíše do peněžního deníku. Při otevírání peněžního deníku jsou převedeny konečné zůstatky z minulého účetního období do období nového. Výsledek hospodaření se vypočítá jako rozdíl všech příjmů a výdajů k 31. 12. daného roku. SDH musí na základě uzavřených knih sestavit Výkaz o majetku a závazcích a Výkaz o příjmech a výdejích.

3.2.2 Podvojně účetnictví

Účetní jednotky dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů mohou vést účetnictví:

- v plném rozsahu,
- ve zjednodušeném rozsahu.

Pobočné spolky smí vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu v případě, že jsou malou účetní jednotkou. Tyto účetní jednotky nemusejí účtovat např. o rezervách, opravných položkách, mají jednodušší účtový rozvrh, mohou propojit účtování v deníku s hlavní knihou a sestavují účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu. [2]

Dle § 13 zákona o účetnictví č. 563/1991 jsou účetní jednotky povinny v podvojném účetnictví vést tyto knihy:

- deník,
- hlavní kniha,
- knihy analytických účtů,
- knihy podrozvahových účtů. [15]

Do deníku se zapisují účetní případy chronologicky a obsahuje všechny účetní zápisy za celé účetní období. Jeho forma není dána, avšak v praxi se odvíjí od účetního softwaru. Zpravidla však obsahují alespoň následující náležitosti:

- datum provedení účetního zápisu,
- číslo účetního dokladu,
- čísla účtů, na které bylo zaúčtováno,
- hodnotu účetního případu v příslušné měně.

Dle zákona o účetnictví, § 13, odstavce 2, jsou v hlavní knize zahrnuty všechny používané syntetické účty. Tyto účty jsou v knize uspořádány systematicky (z hlediska věcného). Každý syntetický účet kromě čísla a názvu obsahuje:

- počáteční stavy účtů,
- souhrnné obraty strany má dáti, dal,
- konečné zůstatky účtu. [15]

V praxi je často využíván účetní přehled nazývaný předvaha. Knihy analytických účtů podrobně rozebírají účetní zápisy v hlavní knize. Jejich podobu a formu si vytváří každá účetní jednotka sama dle svých potřeb.

Do knih podrozvahových účtů se uvádí takové účetní zápisy, které nejsou v deníku nebo hlavní knize. Na těchto účtech se sledují údaje, které jsou důležité pro posouzení majetkoprávní situace organizace.

Pro účetní jednotky, které účtují v soustavě podvojného účetnictví a není jejich hlavním předmětem činnosti podnikání, je důležitá vyhláška č. 504/2002 Sb. Tato vyhláška upravuje následující ustanovení:

- způsob a rozsah sestavování účetní závěrky,
- uspořádání, označení a obsahové vymezení majetku a jiných aktiv, včetně závazků a jiných pasiv v účetní závěrce,
- uspořádání, označování a obsahové vymezení výnosů a nákladů, včetně výsledku hospodaření v účetní závěrce,
- uspořádání a obsahové vymezení doplňujících a vysvětlujících informací v příloze účetní závěrce,
- směrnou účtovou osnovu,
- účetní metody,
- metodu přechodu z jednoduchého účetnictví na podvojně účetnictví. [7]

Účetní závěrka

Účetní závěrka se skládá z rozvahy, výkazu zisku a ztráty včetně přílohy. Mikro a malé účetní jednotky, které nemusí mít účetní závěrku ověřenou auditorem, ji smí sestavit ve zkráceném rozsahu. Samotné účetní závěrce předchází přípravné práce, jakými jsou např. zajištění správnosti a úplnosti účetnictví, zaúčtování všech účetních případů. Následně se provede účetní uzávěrka, tedy uzavření účetních knih k rozvahovému dni, zjištění obrátů a konečných zůstatků na jednotlivých účtech. Prostřednictvím 9. účtové třídy se zjistí výsledek hospodaření, který se převede na konečný účet rozvažný. Na základě údajů tohoto účtu se sestaví účetní závěrka a vyhotoví se jednotlivé výkazy a přílohy v účetní závěrce. Účetní závěrka je jakýmsi shrnutím účetních údajů organizace za celý rok a oficiálním výstupem pro subjekty třetích stran, jimiž mohou být např. finanční úřady, dárci či obecná veřejnost. [2]

3.3 Daňové aspekty

3.3.1 Daň z příjmů

SDH se při zdaňování řídí zákonem č. 586/92 Sb., o daních z příjmů. Podle § 18 a § 18a tohoto zákona vyplývají následující zásady. Předmětem daně z příjmu jsou:

- příjmy z podnikatelské činnosti,
- příjmy z činností vyplívajících z posláních SDH, ale jen v případě, že tyto příjmy jsou vyšší než výdaje související s nimi,
- příjmy z reklam a nájemného. [14]

Příjmy z členských příspěvků jsou také předmětem daně. Jestliže jsou ale vybírány v souladu se Stanovami SH ČMS, tak bývají od daně osvobozeny. Proto jsou v daňovém přiznání uvedeny na samotném řádku. To stejné platí i o přijatých darech pro účely požární ochrany. [26]

Předmětem daně nejsou:

- peněžní příjmy z hlavní činnosti, které jsou ztrátové,
- peněžní příjmy získané z dotací a jiných forem podpory státu, kraje nebo obce,
- příjmy, které již jednou byly zdaněny u zdroje, například dividendy. [26]

O veškerých činnostech, které má sbor uvedené ve svém poslání, by neměl účtovat jako o jedné hlavní. SH ČMS doporučuje sborům si tyto činnosti rozdělit minimálně na následující dílčí činnosti:

- hasičské činnosti a činnosti při ochraně obyvatelstva, přičemž sem spadají i hasičské soutěže a práce s mládeží (zpravidla nezisková),
- pořádání kulturních akcí, např. plesy (zpravidla zisková),
- náhodné činnosti, které bývají posuzovány samostatně, např. sběr odpadu, práce pro obec či občana za úplatu, prodej zboží občanům apod. (zpravidla zisková).

SDH musí z každé hlavní činnosti vykázat zisk, nebo ztrátu samostatně. V případě, že vykáže zisk, stává se tento příjem předmětem daně. Hlavní činnosti ztrátové nejsou předmětem daně. Ztráty a zisky nelze z jednotlivých činností kompenzovat. [26]

3.3.2 Základ daně a položky snižující základ daně

Podle § 20 odst. 7 zákona č. 586/92 Sb., o daních z příjmů si smí SDH snížit základ daně až o 30 %, maximálně ovšem do 1 000 000 Kč za předpokladu, že použijí tyto prostředky ke krytí nákladů ztrátových hlavních činností, a to nejdéle v následujících 3 letech. Jestliže 30% snížení nepřevyšuje 300 000 Kč, může si sbor odečíst částku 300 000, maximálně však do výše základu daně. [14]

3.3.3 Daňové přiznání

Zpracovává se na předepsaném formuláři „Přiznání k dani z příjmů právnických osob“, jehož podobu stanovuje Ministerstvo financí ČR. V dnešní době jsou často k této práci využívány účetní softwary.

SDH musí společně s daňovým přiznáním odevzdat i tzv. účetní závěrku, tedy souhrn rozvahy, výkazu zisků a ztrát, a přílohy. V případě jednoduchého účetnictví jsou předkládány tiskopisy o Přehledu majetku a závazcích a Přehledu o příjmech a výdajích. Daňové přiznání musí SDH podat do 31. 3. daného roku. Jestliže mu daňové přiznání zpracovává daňový poradce, termín podání je do konce června. Poplatníci, kteří nemají žádné příjmy podléhající dani, popřípadě mají pouze příjmy osvobozené nebo příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně, nemají povinnost podávat daňové přiznání. [2]

3.3.4 Daňové výjimky týkající se sborů dobrovolných hasičů

Daň silniční

Daň silniční upravuje zákon č. 16/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pro SDH jsou nejdůležitější následující body:

- předmětem daně silniční jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou v ČR registrována, provozována či používána (§ 1),
- vozidla požární ochrany, které jsou vybaveny výstražným světlem zapsaným v technickém průkazu, jsou od této daně osvobozena (§ 3g),
- výše daně se u nákladních vozidel stanovuje v závislosti na počtu náprav a hmotnosti (§ 6, odst. 2),
- výše daně u osobních vozidel se stanovuje v závislosti na zdvihovém objemu (§ 6, odst. 1),
- daňové přiznání se musí odevzdat do 31. ledna, a to i za automobily, které jsou od daně osvobozeny (§ 15). [8]

Vozidla, která nejsou předmětem daně, tj. drtivá většina vozidel SDH, daňové přiznání nepodávají. [26]

Daň z nabytí nemovitých věcí

Daň z nabytí nemovitosti je upravována zákonem č. 340/2013 Sb., o dani z nemovitých věcí. Dle § 26 tohoto zákona je sazba daně 4 % z ceny nemovitosti. Nově od listopadu 2016 ji platí kupující. SDH od této daně nejsou osvobozeny. [16]

Daň z nabytí dědictví a odkazu

Podle §19b odst. 1a) zákona č. 586/1992 sb. o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů jsou SDH osvobozeny od daně z nabytí dědictví nebo odkazu. [14]

4. Analýza financování sborů dobrovolných hasičů

Jelikož já sám jsem členem sboru dobrovolných hasičů, s touto problematikou se setkávám velice často, a proto vytvoření a analyzování dotazníku bylo pro mě samotného velice zajímavé. Vzhledem k velké aktivitě našeho sboru v požárním sportu jsem využil osobních kontaktů a zajistil tak poměrně velký počet dotazníků od SDH, především z oblastí Hané, Prostějovska nebo Blanenska, tedy lokalit, ve kterých se sportovně angažuje i náš sbor.

Osloveno bylo přes 40 sborů, které jsou ve své činnosti aktivní a zúčastňují se soutěží v požárním sportu. Právě tyto sbory potřebují k zajištění bezproblémového chodu a naplňování svých cílů nemalé finanční prostředky. Cílem dotazníkového šetření tedy bylo zjistit, z jakých zdrojů bývají tyto SDH financovány a v jaké míře. Návratnost dotazníků byla překvapivě poměrně velká a na dotazníkový výzkum nakonec odpovědělo 33 sborů dobrovolných hasičů.

Analýza financování sborů dobrovolných hasičů byla provedena prostřednictvím online dotazníkového šetření. Dotazník byl vytvořen v aplikaci Google Formuláře a následně i vyhodnocen. Zástupci jednotlivých sborů byli osobně kontaktováni a následně jim byl zaslán elektronickou poštou internetový odkaz, který je přímo přesměroval na vyplnění dotazníku. Respondenti na otázky odpovídali anonymně.

Struktura a forma dotazníku byla prokonzultována na katedře marketingu, ekonomické fakultě Vysoké školy báňské Technické univerzity v Ostravě. Dotazník se skládá z 15 otázek celkem, z toho 2 otevřených, 9 uzavřených a 4 polootevřených otázek. Vzor dotazníku je uveden v příloze č. 1.

V této kapitole bude stručně charakterizováno a analyzováno všech 15 otázek, a to jak slovně, tak většinou i graficky.

4.1 Úvodní otázky

Úvodní otázky dotazníku měly za úkol zjistit základní informace o sborech, které se dotazníkového šetření zúčastnily.

Otázka č. 1: Pod který zastřešující spolek spadá Váš SDH?

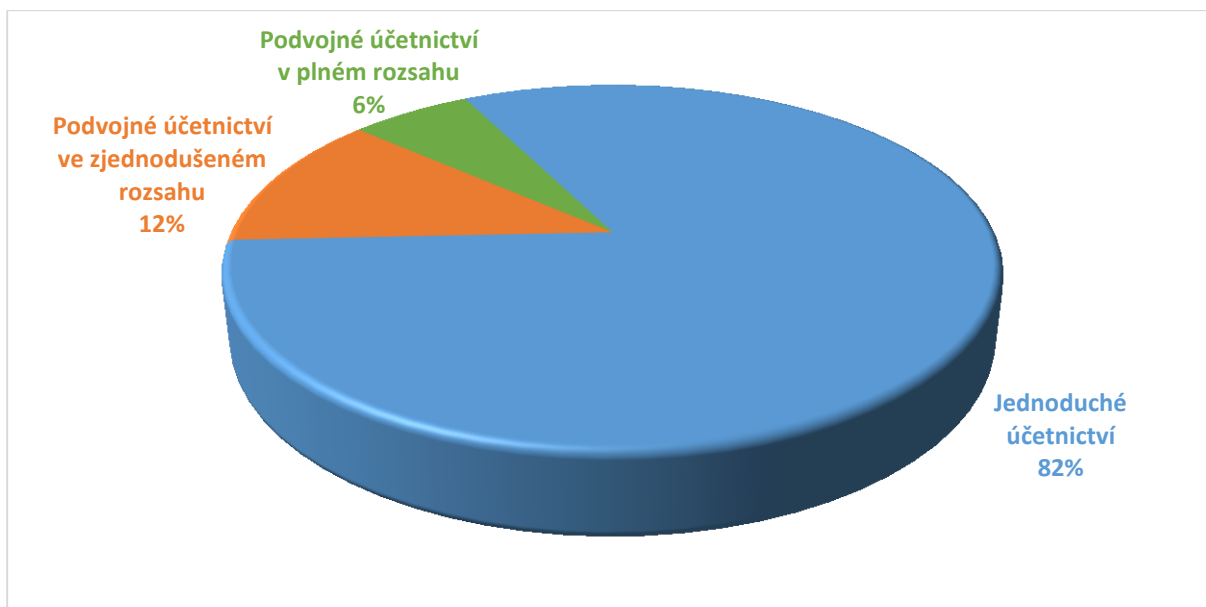
Dle očekávání téměř všechny dotazované SDH spadají pod Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, které patří k největším spolkům v ČR, co se počtu členů týče. Konkrétně

tuto možnost zvolilo 32 sborů, což představuje 97 % všech dotázaných. Pouze 1 sbor patří ke spolku jinému, a to k Moravské hasičské jednotě. Zajímavostí je, že odpovědi tohoto sboru se v dotazníku v řadě otázek významně odlišovaly od odpovědí ostatních sborů. Velký vliv na tuto skutečnost má zajisté fakt, že spadá právě pod spolek Moravské hasičské jednoty, jejíž sbory mají jinou náplň činnosti. Dle odpovědí v dotazníku tohoto sboru mi jejich činnost přišla výrazně pasivnější oproti sborům spadajícím pod SH ČMS.

Otázka č. 2: Jaký typ účetnictví vede Váš SDH?

Ani u této otázky nedošlo k překvapení a dle očekávání, jak znázorňuje graf 4.1, sbory nejčastěji vedou jednoduché účetnictví. Přesněji 27 sborů z 33 dotazovaných, což tvoří přibližně 82 %. Čtyři sbory vedou podvojný účetnictví ve zjednodušeném rozsahu a pouze 2 sbory vedou podvojný účetnictví v plném rozsahu. Ovšem není tomu tak dávno a poměr odpovědí na tuto otázku by zřejmě byl trochu rozdílný. Dříve, pokud sbory chtěly žádat o státní dotace, musely splňovat podmínku vedení podvojnýho účetnictví. V roce 2016 byla ale tato podmínka zrušena a sbory mohou žádat o dotace i při vedení jednoduchého účetnictví. Dnes již tedy sbory opouští od vedení podvojnýho účetnictví především kvůli menší administrativní zátěži a přechází na účetnictví jednoduché. [31]

Graf 4.1 - Jaký typ účetnictví vedou SDH

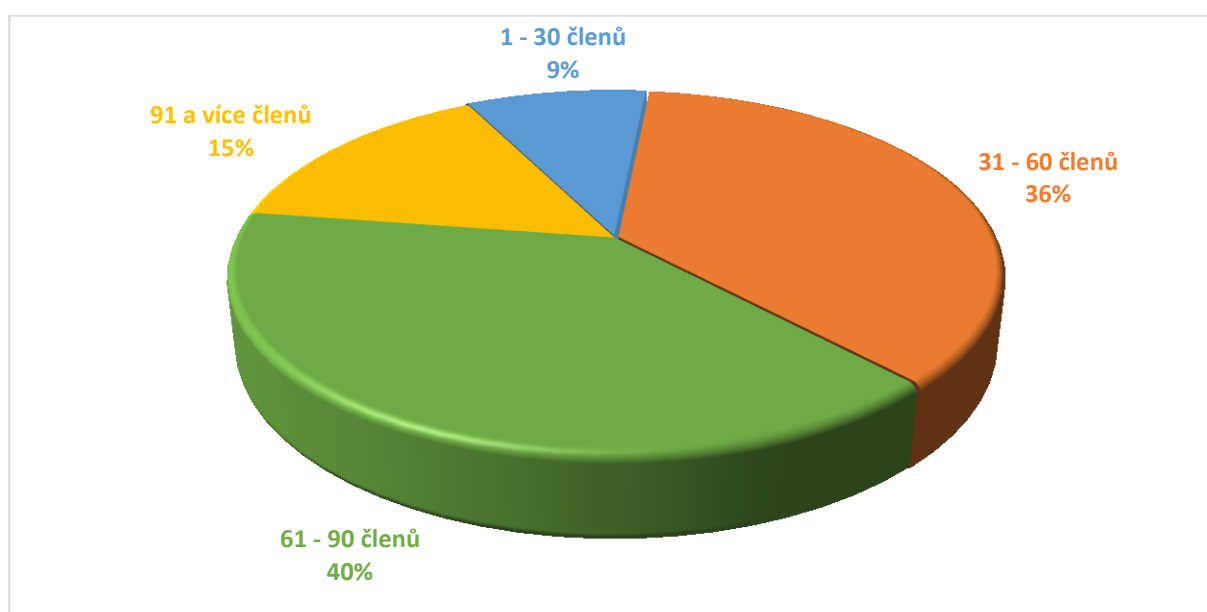

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 3: Kolik členů tvoří Váš SDH?

Na tuto otázku již odpovědi zcela tak jednoznačné nebyly. Jak znázorňuje graf 4.2, téměř 40 % sborů odpovědělo, že jejich členská základna sčítá od 61 do 90 členů, dále asi 36 % sborů odpovědělo, že jejich počet členů je mezi 31 – 60 členy. Přibližně 15 % sborů se pyšní širší členskou základnou, počet členů u nich je vyšší než 91 členů a pouze 9 % sborů má méně než 30 členů.

Graf 4.2 – Velikost členské základny SDH

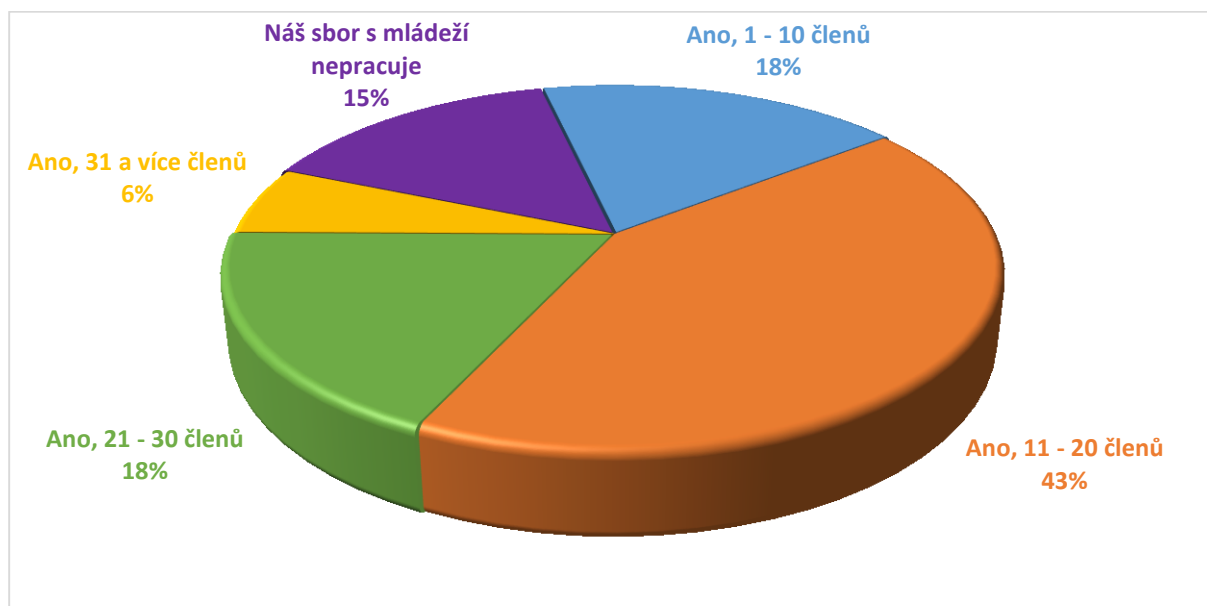
Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 4: Pracuje Váš sbor s mládeží do 18 let? Pokud ano, kolik mladistvých členů je zastoupeno ve Vašem SDH?

Odpovědi na tuto otázku jsou příjemným zjištěním. Pouhopouhých 5 sborů z 33 dotazovaných s mládeží vůbec nepracuje, což představuje pouhých 15 %. Zbylých 27 sborů (85 %) se mládeži věnuje, jak můžeme vyčíst z grafu č. 4.3. Jak již jednou bylo řečeno, obecně se počet mladistvých hasičů každým rokem u SH ČMS zvyšuje. Dle výroční zprávy SH ČMS za rok 2015 počet mladistvých za posledních 10 let u tohoto spolku stoupl o 25% a vyšplhal se téměř na 55 000 členů do 18 let. Dle mého názoru je to především zapříčiněno velkou popularizací požárního sportu mezi mladistvými v posledních letech. Dotazníkový průzkum tento fakt jenom potvrzuje. Přibližně 43 % sborů uvedlo, že ve sboru působí 11 – 20 mladistvých členů. Dále 18 % sborů uvedlo interval od 21 do 30 členů a dokonce 6 % sborů se může pochlubit více než 31 mladistvými členy. V porovnání s čísly z předchozího grafu, kolik

členů přibližně působí v SDH, jsou dle mého názoru tyto čísla optimistickou vyhlídkou do budoucnosti. [30]

Graf 4.3 – Počet mladistvých členů do 18 let

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

4.2 Všeobecné zdroje financování SDH

Tato sekce dotazníku měla za úkol zjistit, jakých zdrojů sbory nejčastěji využívají ke svému financování a v jak velké míře.

Otázka č. 5: Z jakých zdrojů získává Váš SDH finanční prostředky?

Jednotlivým způsobům financování sbory měly přiřadit body od 0 do 5, přičemž tyto body znázorňují míru zastoupení peněžních prostředků. Jinými slovy, čím více bodů, tím více peněžních příjmů z daného zdroje. 0 znamenala, že daného financování nevyužívají vůbec. Po sečtení a zprůměrování všech bodů výsledky vypadají následovně.

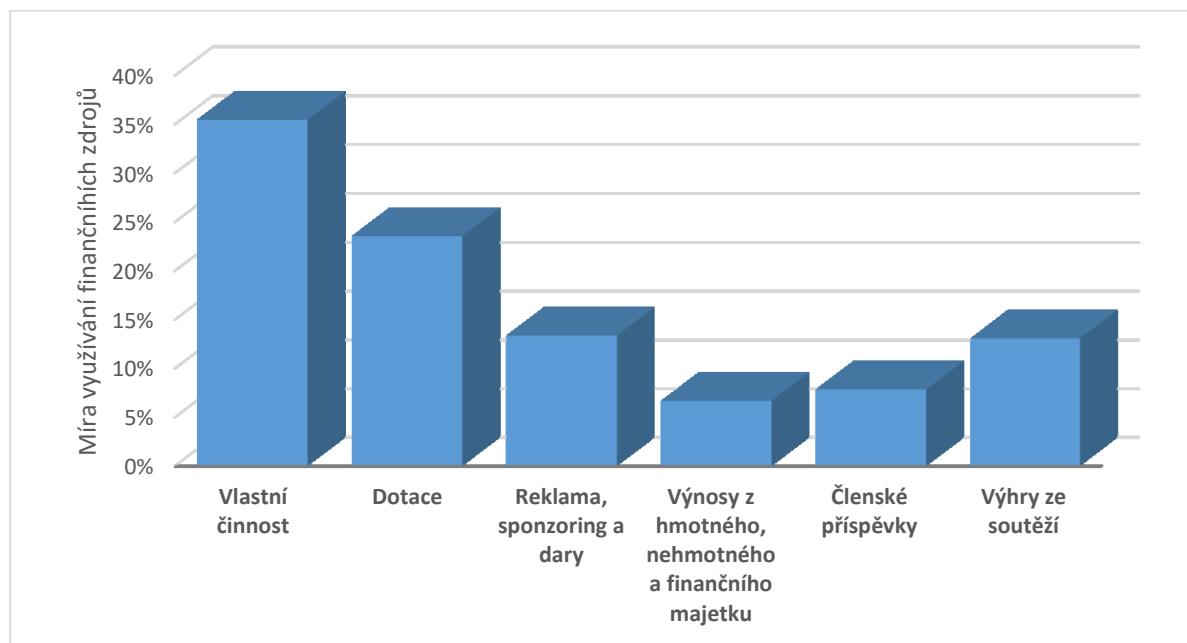
Jak znázorňuje graf 4.4, výzkum prokázal fakt, že sborům dobrovolných hasičů nestačí ke své činnosti pouhopouhé prostředky z dotací. Tyto prostředky v průměru tvoří necelých 24 % všech příjmů a bývají tak pro sbory zpravidla nedostačující. Sbory jsou nejčastěji odkázány samy na sebe. Největší položku všech příjmů totiž tvoří vlastní výdělečná činnost, v průměru cca 35 %. Dalším důležitým zdrojem financování jsou bezpochyby reklama, sponzoring a dary, které v dotazníkovém průzkumu obdržely 13 %.

Velice zajímavým přivýdělkem pro úspěšné sbory mohou být výhry ze soutěží v požárním sportu. Jak již bylo řečeno, požární sport se stává čím dál více oblíbeným a přitahuje větší a větší pozornost. Sportovní ligy, kterých se týmy účastní, velice často nesou název nějaké větší firmy, která svými prostředky tuto soutěž financuje a nutno podotknout, nejedná se o jediný zdroj financování těchto soutěží. Když se k tomu přidají peníze od dalších sponzorů či vybraných příspěvků ze startovného, tak jak vidno, nemusí se jednat o malé výhry. Je jen na samotných sborech, jak s vyhranými cenami naloží. Jsou sbory, které si je ponechají, ale jsou i sbory, které tyto prostředky vnímají spíše jako jakýsi bonus a věnují je nejčastěji na nejrůznější dobročinné účely např. nemocnicím či charitativním organizacím apod.

Dalším typem financování, které mohou SDH využívat jsou členské příspěvky. SDH vybírají od svých členů každoročně členské příspěvky, které ale dále musí odvést příslušnému OSH ve stanovené výši. Stanovy ovšem konkrétní výši těchto prostředků neurčují, a proto si sbory mohou výši těchto příspěvků navýšit a profitovat z něj i ony. Např. OSH má stanoveno, že za každého člena musí SDH odvést 70 Kč příslušnému OSH. Pokud ovšem SDH tuto částku navýší např. na 100 Kč, 70 Kč sbor odvede, ale 30 Kč si ponechá a má z něho tak příjem. Některé sbory tohoto způsobu financování využívají, některé nikoliv. Tato problematika členských příspěvků bude dále rozebrána níže v dalších otázkách.

Nejméně využívaným zdrojem financování jsou výnosy z hmotného, nehmotného a finančního majetku. Do této skupiny může spadat např. prodej požární stříkačky apod.

Graf 4.4 – Zdroje financování SDH

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 6: Využívá Váš sbor ještě jiného neuvedeného zdroje financování? Uveďte.

Tato otázka navazovala na předchozí otázku a měla za úkol zjistit, zda sbory využívají ještě nějakého jiného specifického zdroje financování. Sbory ovšem žádný další zdroj neuvedly.

4.3 Financování z vlastní činnosti

Následující sekce otázek jsou již zaměřeny na jednotlivé finanční zdroje. Ze všeho nejdříve bude představeno financování z vlastní činnosti, na kterém jsou sbory nejvíce závislé, jelikož tvoří největší část příjmů hasičského rozpočtu.

Otázka č. 7: Jaké akce pořádané Vaším SDH za rok 2016 tvořily příjmy z vlastní činnosti?

Otázka měla za úkol zjistit, jak moc jsou sbory aktivní a jaké akce organizují. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že sbory pořádají v průměru 4 výdělečné akce vlastní činnosti za rok. Jak ukazuje následující graf č. 4.5, nejčastěji sbory pořádají hasičské závody. Tento typ akce uvedlo hned 27 z 33 SDH, což představuje necelých 82 %. Ovšem dle vlastních zkušeností, tento druh akce nebývá zpravidla nejziskovější. Sbory sice vydělávají na prodeji občerstvení, ale musí také vynaložit nemalé výdaje na pořízení pohárů, dalších ocenění a také pojištění sportovců.

Daleko více ziskové jsou akce typu pořádání plesů, zábav a karnevalů, které v dotazníkovém šetření obdržely jen o 2 hlasy méně, konkrétně tedy 25 hlasů, přibližně 76 %. Tento typ akce bývá ziskovější zejména proto, že se zde kromě občerstvení prodává také především alkohol, na kterém lze vydělat mnohem více než třeba na prodeji jídla. Peníze ze vstupného většinou pokrývají náklady na kapelu, která zde vystupuje.

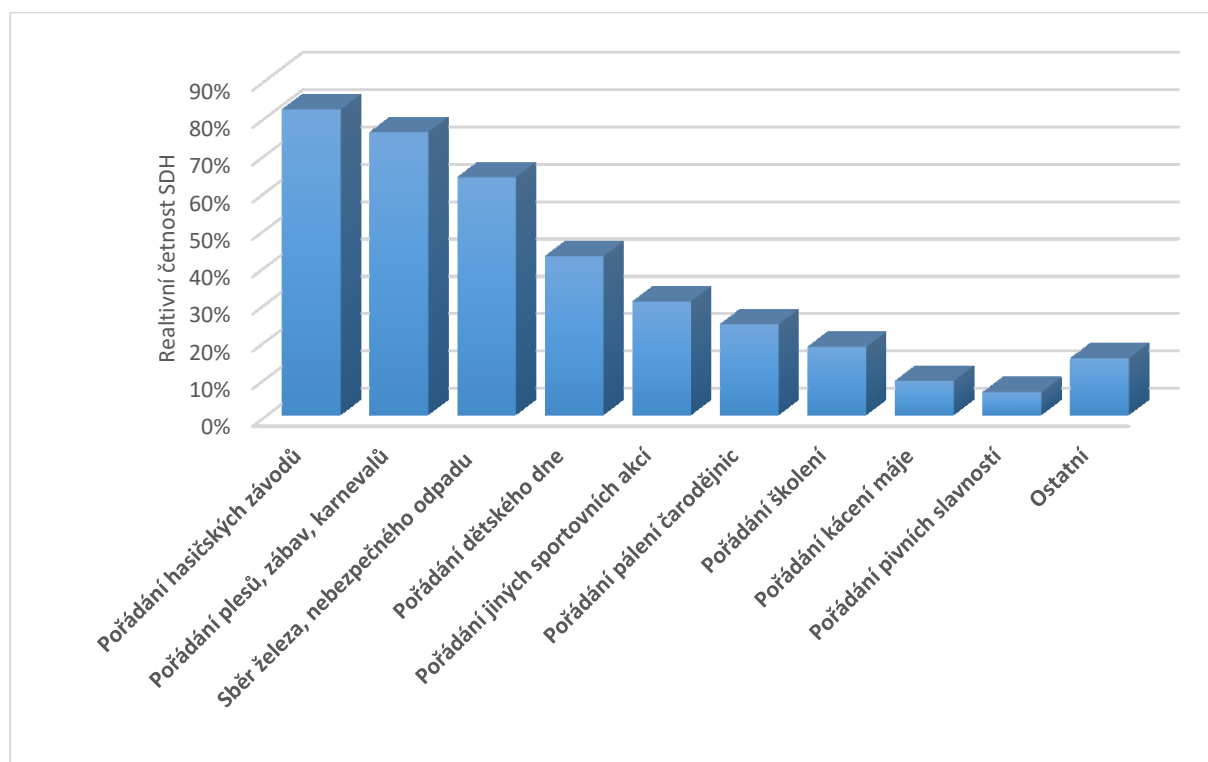
Třetí nejčastěji pořádanou akcí SDH je sběr železa či nebezpečného odpadu. V dotazníkovém šetření tuto akci uvedlo hned 21 sborů, tedy necelých 64 %. Pořádání akcí tohoto typu je velice důležité především z důvodu ochrany přírody. Na pomoc by k tomu měla i soutěž „Recyklujte s hasiči“, která se snaží motivovat SDH tím, že soupeří s jinými sbory v počtu sesbíraných elektrospotřebičů. Příjemným zpestřením bývá získaná peněžitá odměna.

Zapomínat by se rozhodně nemělo ani na děti a mládež. Téměř jedna třetina všech dotazovaných sborů uvedla, že pořádají dětský den. Tato akce zpravidla nebývá příliš zisková. Děti velice často soutěží o nějaké menší ceny a v některých lokalitách mívají např. občerstvení

zdarma. Sbory se spíše touto akcí snaží děti oslovit a zaujmout takovým způsobem, aby se třeba samy později staly novými členy. Pořádání této akce navíc vytváří dobrou image sboru.

S poslední větou úzce souvisejí i následující akce, které sbory organizují. Dobrou image, kterou vnímá především jeho okolí, si sbor zajišťuje pořádáním tradičních akcí, jakými jsou např. pálení čarodějnic, kácení máje, pivní slavnosti, různé sportovní turnaje apod. Sbory uváděly i další zajímavé méně často pořádané akce jakými jsou např. košť slivovice, hody, pout', lampionový průvod, rozsvícení vánočního stromčku a jiné. Výzkum ukázal, že možností jak vydělat peníze vlastní činností je spousta a že záleží jen na samotných sborech, jak budou aktivní.

Graf 4.5 – Příjmy z vlastní činnosti

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

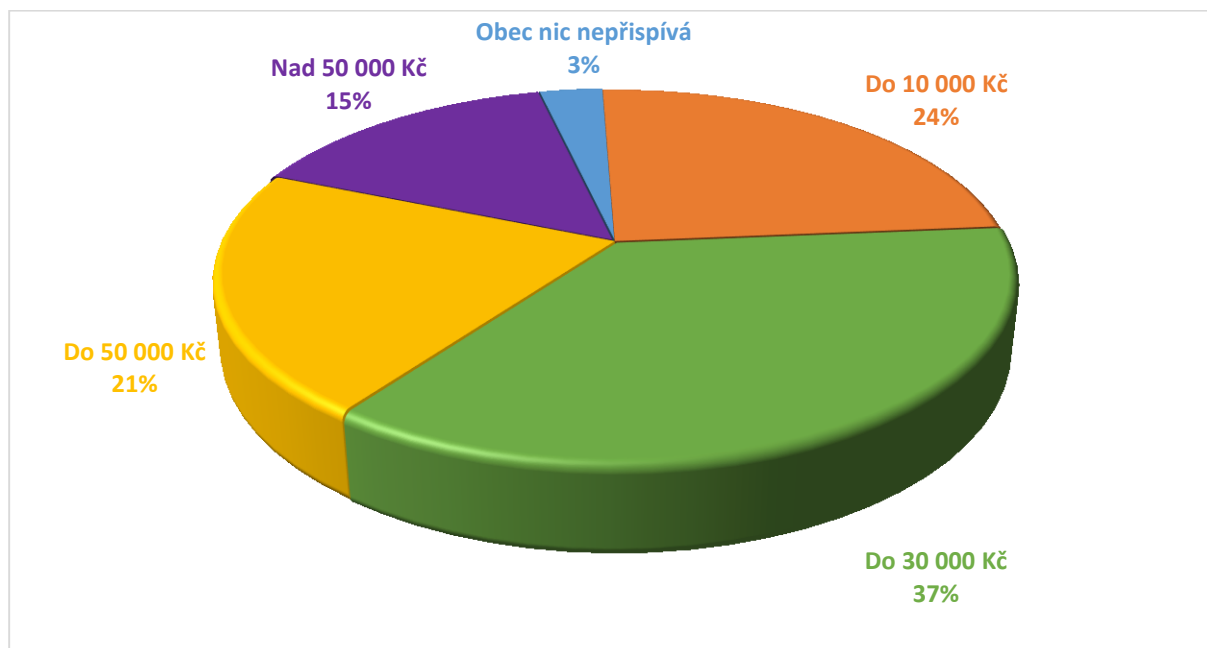
4.4 Dotace

Druhým nejvýznamnějším zdrojem financování, hned po vlastní výdělečné činnosti, byly dotace. Úplně nejvyužívanější jsou pochopitelně ty od obce, jelikož cesta k jejich získání bývá nejjednodušší.

Otázka č. 8: Jak velkou částkou Vám v průměru přispívá obec na celoroční činnost SDH?

Jak znázorňuje graf 4.6, nejčastěji uváděná výše dotace od obce byla do 30 000 Kč. Tuto možnost vybralo přibližně 37 % sborů. Dále 24 % sborů uvedlo částku do 10 000 Kč a 21 % sborů částku do 50 000 Kč. Mezi dotazovanými sbory se ovšem našly i takové, které obec dotuje částkou nad 50 000 Kč. Z 33 sborů tak obrovskou výši příspěvku vykazuje 5 sborů, tedy přibližně 15 %. Pouze jednomu sboru obec nic nepřispívá.

Graf 4.6 – Průměrná výše příspěvku od obce

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 9: Jakých dalších státních nebo evropských dotací využívá váš SDH?

Jak ukazuje tabulka 4.1, dalším jednoznačně nejčastěji využívaným prostředkem jsou krajské dotace. V dotazníkovém šetření tuto odpověď uvedly přesně dvě třetiny všech dotazovaných. Mezi další, ale už méně často využívané dotace, sbory uváděly granty z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dotace z Evropské unie a granty z Ministerstva vnitra. Přibližně 18 % sborů žádné další dotace nevyužívá a ani nehodlá. Dalších 12 % SDH dotace v současné době nevyužívá, ale v blízké době je využívat začne. Nabízí se otázka, z jakého důvodu jsou krajské dotace využívány v tak velké míře oproti zbylým dotačním programům. Odpověď je jednoduchá. Pro získání krajských dotací vede mnohem snazší způsob, než je tomu například u jiných státních či evropských dotací, kde pro získání těchto prostředků sbory musí splnit několik podmínek a vede k tomu i zdlouhavá a pracná administrativa.

Tab. 4.1 Čerpání státních a evropských dotací

	Absolutní četnost	Relativní četnost
Krajské dotace	22	66,7 %
Granty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	6	18,2 %
Dotace EU	4	12,1 %
Granty Ministerstva vnitra	1	3 %
V současné době nevyužíváme, ale brzy již budeme	4	12,1 %
Nevyužíváme žádné další dotace ani granty	6	18,2 %

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 10: Domníváte se, že jste při získávání peněžních prostředků prostřednictvím dotací dostatečně aktivní, pokud ne, proč?

Tato otázka navazuje na otázku předchozí a snaží se objasnit problém, proč sbory nevyužívají více dotačních programů. Jak uvádí tabulka 4.2, necelých 43 % SDH se domnívá, že tohoto způsobu financování využívá v dostatečně velké míře. Přibližně 27 % sborů uvedlo, že by mohly být aktivnější, ale nemají dostatek informací a dalších 24 % sborů uvedlo jako překážku zdlouhavou a pracnou administrativu. Asi 6 % sborů uvedlo, že další dotace nečerpají, jelikož finančních prostředků mají dostatek. Žádné jiné důvody sbory neuvedly, tudíž došlo k utvrzení názoru z předešlé otázky, že největšími překážkami pro získání dotací jsou především administrativní zátěž spolu s nedostatkem informací.

Tab. 4.2 Názor SDH na vlastní aktivitu při získávání dotací

Odpovědi SDH	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, tento způsob financování využíváme v dostatečně velké míře.	14	42,4 %
Ne, této možnosti příliš nevyužíváme, jelikož nemáme dostatek informací.	9	27,3 %
Ne, z důvodu pracné, složité a zdlouhavé administrativy.	8	24,2 %
Ne, finančních prostředků máme dostatek.	2	6,1 %

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

4.5 Reklama a sponzoring

Jakožto další zdroj financování sbory uváděly reklamu a sponzoring. Tento zdroj se může jevit jako snadný způsob, jak získat rychle větší množství peněžních prostředků. Zda sbory této příležitosti využívají, odpovídá následující otázka.

Otázka č. 11: Využíváte možnosti reklamy nebo sponzoringu? Pokud ano, jak propagujete značku dárce?

Tato otázka měla zjistit, jak velké procento sborů využívá možnosti sponzoringu nebo reklamy a jak tohoto sponzora propagují. Pouze 27 % sborů uvedlo, že tohoto způsobu financování nevyužívá vůbec. Dá se tedy říci, že se jedná o poměrně velmi využívaný zdroj financování, téměř tři čtvrtiny sborů má nějakého sponzora nebo dárce.

Jak zobrazuje tabulka 4.3, nejčastěji sbory propagují sponzora přímo na soutěžním dresu. Tuto možnost uvedla nadpoloviční většina sborů, konkrétně necelých 58 % ze všech dotazovaných. Sponzoři mají tento druh propagace rádi. Soutěžící sbory, které se účastní různých závodů, vystřídají spoustu lokalit a nejsou tedy jen na jednom místě. Některé sbory jsou schopny za sezonu odjet až 50 závodů, což už může být pro sponzory velice zajímavá možnost zviditelnění. Navíc v dnešní době sociálních sítí se stalo velice populárním trendem sdílet své zážitky a úspěchy. Jestliže se tedy sportovnímu družstvu zadaří, ve většině případů se tento úspěch neobejde bez fotografie týmu v soutěžním dresu a s pohárem. Tuto fotografii, ať už přímo sportovci, či samotné sbory, velice často sdílejí právě na sociálních sítích. V případě většího úspěchu bývají fotografie i v místních novinách, tudíž sponzoři jsou často na očích a bývají tak spojováni s úspěchem.

Přibližně každý druhý sbor uvedl, že sponzora propaguje na reklamních transparentech při pořádání akcí. Nevýhodou je, že tento druh reklamy nebývá mobilní tak, jako tomu bylo v předchozím případě. Naopak výhodou se může jevit intenzivní zásah populace v oblasti, ve které je to žádoucí.

Dále sbory uváděly, že sponzora propagují na webových stránkách, popř. sociálních sítích nebo na svém soutěžním náradí a náčiní. Necelých 10 % sborů dárce nepropagují. Žádné další zajímavé způsoby, jak propagovat sponzory, sbory bohužel v dotazníkovém šetření neuvedly.

Tab. 4.3 Sponzoring a jeho forma propagace

Odpovědi SDH	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, na soutěžním dresu	19	59,4 %
Ano, na reklamních transparentech při pořádání akcí	16	50 %
Ano, na webu nebo sociálních sítích	9	28,1 %
Ano, na soutěžním nářadí a náčiní	5	15,2 %
Ano, ale dárce nepropagujeme	3	9,1 %
Ne, tohoto způsobu nevyužíváme	9	28,1 %

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

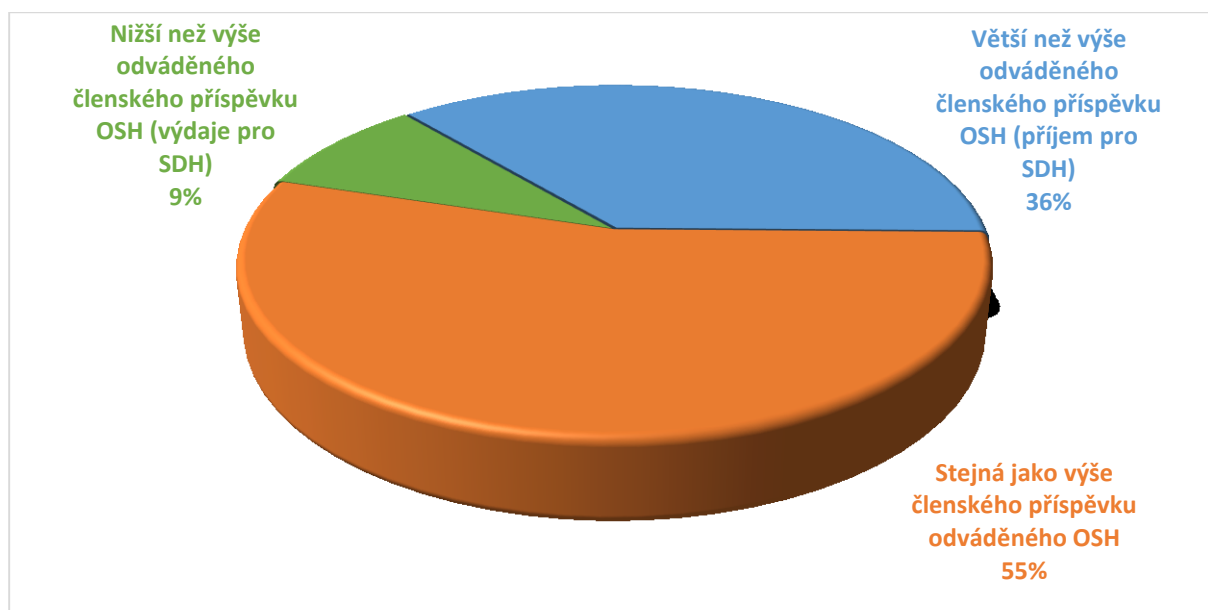
4.6 Členské příspěvky

Ke konci každého roku musí sbor od svých členů vybrat členské příspěvky, které dále odvádí příslušnému OSH ve stanovené výši. Jak již bylo zmíněno v otázce č. 5, sbory si však výši členského příspěvku určují samy, tudíž mají možnost si částku o něco navýšit a něco si tak přivydělat. Konkrétně o přesné výši členských příspěvků rozhoduje valná hromada příslušného SDH. Následující sekce měla za úkol zjistit, zda sbory členské příspěvky využívají jako možný zdroj financování, či naopak, že za své členy příspěvky samy platí.

Otázka č. 12: Jaká je výše členského příspěvku ve Vašem SDH?

Jak vyplývá z grafu 4.7, přibližně 36 % sborů má výši členských příspěvků vyšší než je stanovená výše odváděná příslušnému OSH a využívá této možnosti jako zdroje financování. Naopak asi 9 % sborů za své členy hradí členské příspěvky, a to ať už v částečné nebo plné výši. Zbýlých 55 % sborů uvedlo, že výše členského příspěvku je stejná, jako výše příspěvku odváděného příslušnému OSH, tudíž pro SDH to znamená, že z členských příspěvků nemá žádný příjem ani výdaj.

Graf 4.7 Výše členských příspěvků

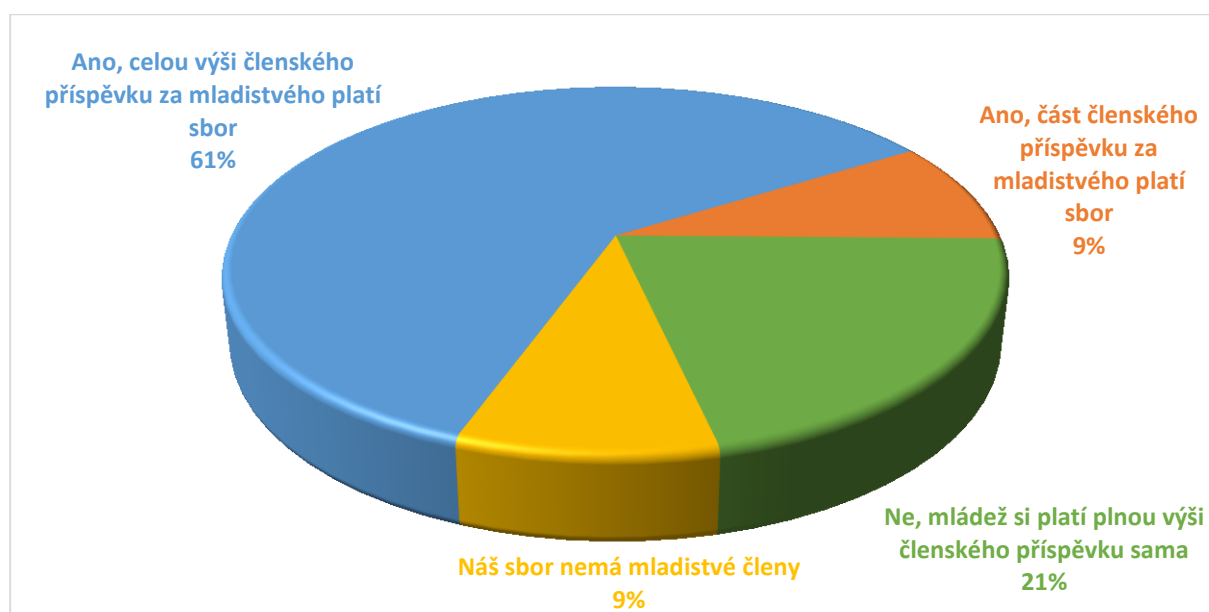

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 13: Platí Váš SDH za mladistvé členy členské příspěvky?

Jak je to s placením členských příspěvků u dětí a mladistvých se snažila zjistit následující otázka. Jak vyplývá z grafu 4.8, většina sborů za své mladistvé hradí členské příspěvky, což je jistě pozitivní fakt. Sbory tento výdaj vnímají jako způsob podpory mládeže. Konkrétně 61 % sborů odpovědělo, že za mladistvé hradí plnou výši členského příspěvku a dalších asi 9 % sborů v nějaké výši alespoň přispívá. Přibližně 21 % sborů uvedlo, že mládež si bez výjimek platí plnou výši členského příspěvku sama. Pouhopouhých 9 % sborů z dotazovaných nemá mladistvé členy.

Graf 4.8 Placení členských příspěvků za mladistvé členy

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

4.7 Náklady a výdaje

Poslední sekce dotazníku měla zjistit, za co nejčastěji SDH získané peněžní prostředky utrácí.

Otázka č. 14: Jaké položky tvoří výdaje Vašeho SDH? Opět ohodnoťte dle výše těchto prostředků. Čím více bodů, tím více peněžních prostředků.

Sbory podobně jako v otázce č. 5 měly ohodnotit jednotlivé výdajové položky na škále od 0 do 5, přičemž čím více bodů, tím více peněžních výdajů. Body následně byly sečteny a zprůměrovány.

Jak znázorňuje graf 4.9, největší výdaje dotazovaných sborů tvořil požární sport, bezmála 18 %. SDH věnující se požárnímu sportu mají výdaje daleko vyšší než sbory, které se mu nevěnují. Spadají sem především výdaje spojené se sportovním náčiním a náradím, které tvoří zejména přenosná motorová stříkačka, hadice, proudnice, rozdělovač, savice, sací koš, apod. Nejdražší položkou je bezpochyby přenosná motorová stříkačka, jejíž úpravy a provoz vyjdou sbor na nemalou sumu. Především pořízení tohoto stroje není levnou záležitostí. Pokud sbor chce mít kvalitní stroj, bude muset obětovat částku přesahující 100 000 Kč. Částka se především odvíjí od obsahu motoru a jeho stáří, ale důležité jsou i další aspekty. Dalším velkým výdajem bývá nákup hadic. Bohužel hadice nevydrží věčně a bývají pro sbory velkým

spotřebním zbožím. Pro představu, cena jedné hadice typu B se v průměru pohybuje od 3 500 Kč, přičemž k požárnímu útoku sbory potřebují minimálně 2 kusy (muži obvykle 3 kusy) a hadice typu C, která v průměru stojí od 2 500 Kč, potřebují minimálně 4 kusy. Ovšem, jak již bylo naznačeno, počet těchto hadic může být za sezonu klidně až dvojnásobný, záleží na míře aktivního používání.

Druhou největší položkou se stalo technické vybavení, do kterého můžeme zařadit výdaje spojené s údržbou a provozem hasičského automobilu, požární stříkačky, přenosného plovacího čerpadla a dalších technických zařízení, které sbory potřebují ke své činnosti. Opět především pořízení těchto položek bývá velmi nákladné, a proto velice často bývá podpořeno dotacemi.

Stejný počet bodů obdržely výdaje spojené s pořádáním kulturních akcí a výdaje, které se vkládají do mládeže. U kulturních akcí záleží především na typu a velikosti pořádaných událostí, ale nejčastěji bývá nejnákladnější zajištění hudebních kapel.

Co se týče mládeže, zde největší výdaje bude nejspíše tvořit pořízení specifického sportovního náčiní a nářadí, které mládež potřebuje ke své činnosti v požárním sportu. Mládež se účastní především postupové hry Plamen, která je tvořena škálou disciplín a má za úkol naučit mládež všeobecným požárním znalostem. Veliké oblibě a tradici se dostává závodu požární všestrannosti, jenž je jednou z disciplín této hry Plamen. Závod naučí týmové spolupráci, ale také prověří schopnosti jednotlivců v oblastech fyzické kondice, technické zručnosti, typografie, uzlování, střelby ze vzduchovky, požární ochrany a také znalosti týkající se první pomoci. Proto není divu, že částka vkládaná do mládeže není nikterak malá a to je třeba ještě zdůraznit fakt, že vedoucí věnujícím se dětem, zpravidla věnují svůj volný čas bez jakéhokoli nároku na peněžitou odměnu, jinak by tato částka byla ještě mnohem větší.

Dalším poměrně velkým výdajem bývá pro sbory pořádání sportovních akcí. Zde podobně jako u kulturních akcí velice záleží na typu a velikosti akce. Nicméně je potřeba zajistit sportovní areál a velký počet pořadatelů, kteří se starají o bezproblémový chod této sportovní události. Dále bývá nutné zajistit občerstvení pro soutěžící a diváky, diety pro rozhodčí, ale třeba i moderátora či hudební doprovod apod.

Další položkou je oprava a údržba vlastních budov. SDH především spravují 2 budovy, které často bývají propojeny v jeden celek. Jedná se o budovu hasičárny a klubovny. Tyto výdaje nebývají tak vysoké, jelikož obvykle není potřeba každý rok vkládat velké peněžní prostředky na jejich opravu, či údržbu. Většinou jednou za čas je třeba vymalovat nebo jinak

zmodernizovat některou z částí těchto budov, ale to především záleží na aktivitě a možnostech jednotlivých sborů.

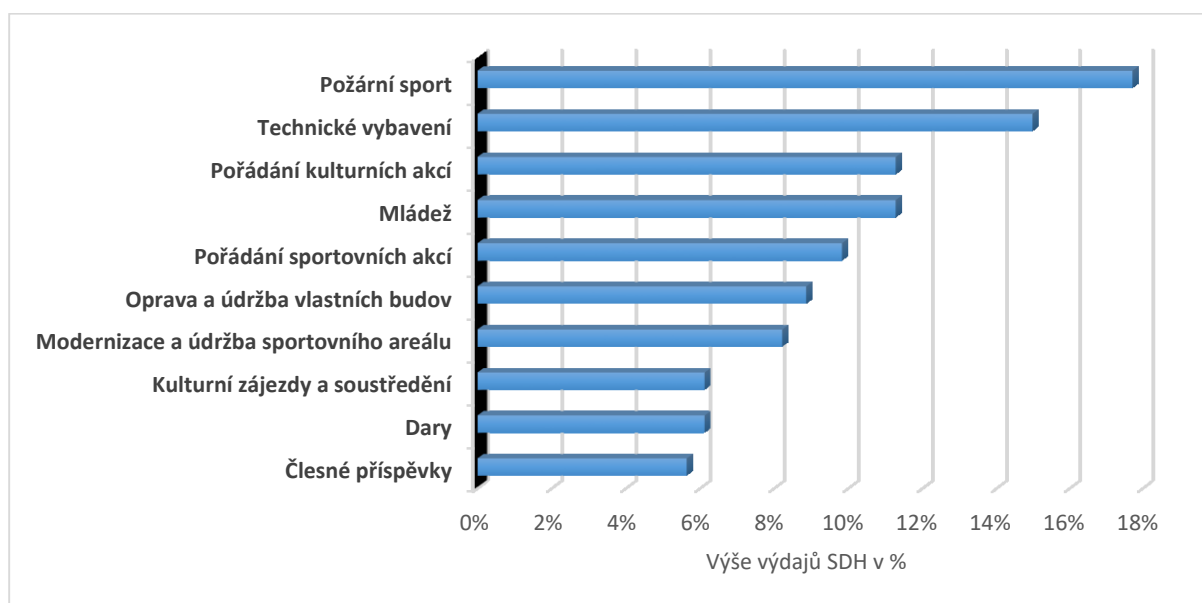
V průměru 8 % svých výdajů sbory vkládají do modernizace a údržby sportovního areálu. Do údržby sportovního areálu obvykle spadají menší, ale frekventovanější výdaje, jimiž mohou být např. nákup benzínu do sekačky, zavlažování areálu apod. Co se týče modernizace, opět bude nejvíce záležet na aktivitě a především finančních možnostech jednotlivých sborů. Sbory, které jsou na tom finančně dobře, mívají běžicky frekventovaná místa sportovního areálu pokryté nejlépe tartanem, jehož cena se v průměru za m² pohybuje kolem 1 000 Kč, což představuje velice nákladnou položku.

Přibližně 6 % výdajů tvoří kulturní zájezdy a soustředění. Sbory většinou jedenkrát za rok pořádají zájezd pro své členy. Tento krok lze chápat jako motivační příspěvek nebo odměna svým členům za jejich celoroční činnost pro SDH, kterému věnovali svůj drahocenný čas bez nároku na výdělek.

Podobné výše dosáhly i dary. SDH tímto způsobem mohou podporovat další organizace. Zpravidla se jedná o malé příspěvky nevýdělečným organizacím např. mateřským a základním školám na nákup vánočních dárků a jiných akcí podobného charakteru.

Nejmenší část výdajových položek tvoří členské příspěvky. Jak již bylo zmíněno, některé sbory platí příspěvky za své členy nebo alespoň za mládež. Není to ovšem povinností, některé sbory tak nečiní, a proto v průměru tato výše výdajů není nikterak vysoká.

Graf 4.9 Průměrné výdaje SDH

Zdroj: Příloha č. 2; vlastní zpracování

Otázka č. 15: Má Váš sbor ještě jiné výdaje? Uved'te.

Ať již kvůli velkému výčtu typů výdajů z předešlé otázky, nebo z důvodu vyčerpanosti respondentů zapříčiněné vyplňováním dotazníku, žádné další možnosti výdajů dotazované sbory neuvedly.

5. Závěr

Tématem bakalářská práce byla problematika financování sborů dobrovolných hasičů. Jednotlivé kapitoly se věnovaly otázkám, které s touto problematikou úzce souvisejí.

Ze všeho nejdříve byly v práci charakterizovány složky požární ochrany, neboli jinými slovy byl objasněn pojem hasič. Kde se vlastně hasiči vzali, jaká je jejich náplň činnosti a jaký je rozdíl mezi profesionálním a dobrovolným hasičem? Nejen na tyto základní otázky zde nalezneme odpověď. Jak se dnes jednotlivé složky požární ochrany rozděluje, kdo je spravuje a jak se financují, jsou dalšími důležitými otázkami, o kterých pojednává druhá kapitola. Dále zde byly vysvětleny zásadní rozdíly mezi jednotkou sboru dobrovolných hasičů obce a sbory dobrovolných hasičů. Konec kapitoly byl věnován zastřešujícím spolkům, pod které jednotlivé SDH spadají.

V další části práce byly charakterizovány právní, účetní a daňové aspekty sborů dobrovolných hasičů, jakožto pobočných spolků spadajících pod hlavní spolek Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Právní aspekty popisovaly především organizační strukturu SH ČMS a její právní předpisy. Účetní aspekty byly zaměřeny na vedení jak jednoduchého, tak i podvojného účetnictví. Daňové aspekty pojednávaly nejen o dani z příjmů, ale také zde bylo upozorněno i na další daňové výjimky, které se týkají sborů dobrovolných hasičů.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat způsoby financování sborů dobrovolných hasičů. Analýza byla provedena prostřednictvím online dotazníkové šetření. Osloveno bylo přibližně 40 sborů dobrovolných hasičů, z nichž 33 nakonec odpovědělo, tudíž návratnost dotazníků byla přes 80 %. Vzor dotazníku je obsazen v příloze č. 1. Jednotlivé odpovědi všech 33 sborů jsou zaznamenány v příloze na CD. Z dotazníkového šetření, které přineslo velké množství zajímavých výsledků, můžeme vyvodit následující závěr. Sborům dobrovolných hasičů, které jsou aktivní ve své činnosti, zpravidla nepostačují získané finance z veřejných rozpočtů. Tato položka tvoří v průměru přibližně pouhou jednu čtvrtinu všech příjmů. Sbory se samy musí více angažovat, aby zajistily dostatečné množství financí pro bezproblémový chod sboru a pro plnění svých úkolů a stanovených cílů. Největším zdrojem financování, jsou příjmy z vlastní činnosti, tedy peněžní prostředky získané nejčastěji z pořádání nejrůznějších sportovních a kulturních událostí. Tyto příjmy z vlastní činnosti tvořily více než jednu třetinu všech příjmů. Dá se tedy předpokládat, že sbory od organizování těchto akcí jen tak neupustí a i nadále se především v menších obcích budou velkou měrou podílet na kulturním a společenském dění. Jako další často využívané zdroje financování sbory uváděly

sponzoring a dary nebo výhry ze soutěží. Mezi méně časté zdroje, které netvoří v průměru ani 10 % všech příjmů, sbory uváděly členské příspěvky či výnosy z hmotného, nehmotného a finančního majetku.

Získávání finančních zdrojů, obzvláště pro neziskové organizace, je nesmírně důležitým tématem. Tato bakalářská práce se snažila přiblížit, jak tuto problematiku řeší sbory dobrovolných hasičů. Milým překvapením pro mne samotného bylo, že se některé sbory po vyplnění dotazníku zajímaly o konečné výsledky dotazníkového šetření a požádaly mne o jejich zaslání. Vzhledem k tomu, že práce poskytuje aktuální informace, věřím, že některým sborům by mohla být zajímavou inspirací při hledání nových způsobů financování.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v praxi*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 288 s. ISBN 978-80-7552-040-1.
- [2] DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 408 s. ISBN 978-80-7552-103-3.
- [3] SALAMON, L. M., ANHEIER, H. K. *In Search of the Nonprofit Sector II: The Problem of Classification*. Baltimore, U.S.A. 1992. ISBN 1-886333-09-2.
- [4] SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-36-5.
- [5] VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5477-2.

Právní předpisy

- [6] Vyhláška č. 325/2015 Sb., provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Vyhláška č. 504/2002 Sb., provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- [12] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky
- [13] Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému
- [14] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [15] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické dokumenty a ostatní

[17] ČESKÁ HASIČSKÁ JEDNOTA. *Česká hasičská jednota* [online]. In: . [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.hasicskajednota.cz/>

[18] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Moravská hasičská jednota* [online]. In: . 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/clenove-ceskeho-narodniho-vyboru-ctif.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

[19] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Rok 2016 zaznamenal rekordní škody při požárech* [online]. In: . 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/rok-2016-zaznamenal-rekordni-skody-pri-pozarech.aspx>

[20] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Statistická ročenka 2015* [online]. In: HZSCR.CZ. Praha, 2016 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

[21] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Umístění center tísňového volání* [online]. In: [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/tisnova-volani-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

[22] JOŽÁK HASIČSKÉ CENTRUM. *Vlajka SH ČMS* [online]. In: [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.jozak.cz/cs/doplňky/1043-vlajka-sh-cms-10001043.html>

[23] KOMÁREK, Lukáš. *Jednotky požární ochrany, jejich úloha v krizovém řízení, integrovaném záchranném systému a při krizových stavech* [online]. Brno, 2007 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/81561/pravf_m/Diplomova_prace.doc

[24] MINISTERSTVO VNITRA GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY. *Zásady pro poskytování účelových investičních dotací obcím v rámci programu Dotace pro jednotky SDH obcí* [online]. In: . 2016 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/izs-a-jpo-dotace-a-granty-zasady-pro-dotace-jsdh-obci-05-pdf.aspx>

[25] POŽÁRY.CZ. *Stejnokroj SH ČMS* [online]. In: [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/64675-take-dobrovolni-hasici-jiz-budou-moci-nosit-na-stejnokrojich-slavnostni-snury-a-jmenovky/>

[26] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Ekonomické, účetní a daňové zásady pro vedení jednoduchého účetnictví Sborů dobrovolných hasičů v rámci Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: Metodický pokyn starosty SH ČMS* [online]. In: . Praha, 2016 [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: https://www.dh.cz/dokumenty/ekonomicky/ucetnictvi/MP12016/mp-ucetnictvi-sdh_1_2016-var.201610.doc

- [27] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Logo SH ČMS*. In: [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: https://www.dh.cz/dokumenty/vnitroorganizacni/metodicke_pokyny/logo%20barevne%20s%20textem.jpg
- [28] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Organizační řád SH ČMS* [online]. In: . [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/dokumenty/vnitroorganizacni/organizacni%20rad.pdf>
- [29] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Stanovy SH ČMS* [online]. In: . 2014 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/dokumenty/stanovy/stanovy%202014.pdf>
- [30] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Výroční zpráva SH ČMS ZA ROK 2015* [online]. In: . [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/dokumenty/vyrocni-zpravy/Vyrocni-zprava-2015/vyrocni-zprava-mail.pdf>
- [31] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Účetní závěrka za rok 2016, výkazy Rozvaha a Výkaz zisku a ztrát a Přiznání k dani z příjmu právnických osob*. [online]. In: . [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <http://www.oshcb.cz/file.php?nid=5981&oid=5465943>
- [32] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Znak SH ČMS* [online]. In: [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: https://www.dh.cz/dokumenty/vnitroorganizacni/metodicke_pokyny/velky%20znak%20zeleny.jpg

Seznam zkratek

ČHJ – Česká hasičská jednota

DHM – Dlouhodobý hmotný majetek

DNM – Dlouhodobý nehmotný majetek

FM – Finanční majetek

HZS – Hasičský záchranný sbor

IZS – Integrovaný záchranný sbor

JPO – Jednotka požární ochrany

JSDH – Jednotka sboru dobrovolných hasičů

KSH – Krajské sdružení hasičů

MHJ – Moravská hasičská jednota

NO – Nevýdělečné organizace

PO – Požární ochrana

OSH – Okresní sdružení hasičů

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SH ČMS – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5. května 2017

Ludvík Drapl

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Vzor dotazníku

Příloha č. 2 – Dotazníky všech respondentů na CD